

สถานปฏิบัติธรรมโดยอาศัยหลักการมรณานุสติ

MEDITATION CENTER BY PEACEFUL DEATH APPROACH

ปรารธนา ทับทิม

PRADTHANA THAPTHIM

วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม
หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2561

สถานปฏิบัติธรรมโดยอาศัยหลักการมรณานุสติ

MEDITATION CENTER BY PEACEFUL DEATH APPROACH

ปรารถนา ทับทิม

PRADTHANA THAPTHIM

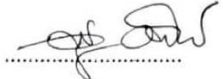
วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีการศึกษา 2561

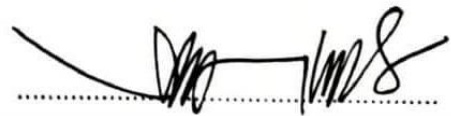
หัวข้อวิทยานิพนธ์ สถานปฏิบัติธรรมโดยอาศัยหลักการมรณานุสติ
ชื่อนักศึกษา นางสาว ปรรารถนา ทับทิม
หลักสูตร สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
ปีการศึกษา 2561
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณิชวุฒิ อัสวโกวิทวงศ์

คณะกรรมการดำเนินงานวิทยานิพนธ์

ประธานคณะกรรมการ	
อาจารย์ ชีรบูลย์ พิศาลอภิพงศ์	
คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์	
คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา	คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณิชวุฒิ อัสวโกวิทวงศ์	อาจารย์ ทนงศักดิ์ รัตนสุคนธ์
อาจารย์ ทนงศักดิ์ รัตนสุคนธ์	อาจารย์ ทรายดล เสาธงชัย
อาจารย์ มนต์ทวี จิรวัดน์ทวี	อาจารย์ กนกวรรณ อูสนันโน
	อาจารย์ กฤษณะ อานโพธิ์ทอง

โดยคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบและผ่านการสอบแล้ว
เมื่อวันที่ ...11... เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รับรองแล้ว

(อาจารย์ ชีรบูลย์ พิศาลอภิพงศ์)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : สถานปฏิบัติธรรมโดยอาศัยหลักการมรณานุสติ

นักศึกษา : นางสาวปรารถนา ทับทิม

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญัฐวดี อัสวโกวิทวงศ์

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ สถาปัตยกรรมกับหลักการมรณานุสติ ได้เกิดการทำให้ การเชื่อมโยงเอาหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับสัจธรรมในเรื่อง “ความตาย” มา ร่วมกับการออกแบบงานสถาปัตยกรรม โดยสถาปัตยกรรมนั้นถือเป็นสิ่งสนับสนุน 1 ใน 7 ของสัปปายะ ตามคำกล่าวถึงในเรื่องว่าเป็นสถานที่ ที่เป็นเครื่องมือสนับสนุนในการปฏิบัติ การเจริญมรณานุสติให้สมาธินั้นตั้งมั่นอยู่ได้

วิธีการศึกษาเกิดขึ้นโดยการศึกษาบทความและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความ ตายโดยมีเรื่องของมรณานุสติเป็นหลัก รวมทั้งเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมและวิธีการฝึก การเจริญมรณานุสติ โดยใช้โปรแกรมการฝึกของโครงการ “ความตายออกแบบได้” ของหอ จดหมายเหตุพุทธทาส เป็นโปรแกรมเบื้องต้นร่วมกับการศึกษาโครงการปฏิบัติธรรมของเสถียร ธรรมสถาน ซึ่งเป็นโครงการที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบันและศึกษากิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการ โดยศึกษาร่วมด้วยว่าจะเกิด sense of space และ perception อย่างไรต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผลและการประยุกต์การนำไปออกแบบ จากศึกษาหลักการมรณานุสตินั้นมีความ สอดคล้องกันของสัจจะชีวิตและสัจจะวัสดุ คือมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป ไม่อาจหลีกเลี่ยง สิ่ง ที่หลงเหลืออยู่คือประโยชน์และคุณความดี จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของการเกิด sense of space และ perception ที่เกิดขึ้นจากสภาวะการรับรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำให้ได้ keyword ทางสถาปัตยกรรมเบื้องต้น 3 สิ่ง เพื่อจำกัดขอบเขตการศึกษาและการทดลองทางสถาปัตยกรรม อันได้แก่ ระบาย แสง และวัสดุที่ก่อให้เกิดการส่งเสริมสภาวะทางการรับรู้ที่มีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับหลักการมรณานุสติเมื่อถูกนำออกแบบมาเป็นตัวสถาปัตยกรรม

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของการศึกษาวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือในการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ ทั้งในส่วนภาคการศึกษาข้อมูลและภาคออกแบบจากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณในความเมตตากรุณา ความเสียสละที่มีต่อข้าพเจ้าตลอดเวลาในการศึกษาออกแบบวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม จนสำเร็จลุล่วง เป็นผลงานวิทยานิพนธ์การออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่สมบูรณ์ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณัฐวุฒิ อัสวโกวิทวงศ์ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)
2. อาจารย์ ทนงศักดิ์ รัตนสุคนธ์ (คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)
3. อาจารย์ มนต์ทวี จิรวังษ์ทวี (คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)
4. นาย ยุทธนา ศิริเวช (ผู้ช่วยทำภาพสามมิติ)
5. นางสาว ปรีภักดิ์ เอย์นติ (ผู้ช่วยทำภาพสามมิติ)
6. นาย นฤพล ศิริเวช (ผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษาการทำกราฟฟิก)
7. นางสาว พิชญานิน ปัญญามาก (ผู้ช่วยหาข้อมูล)
8. ขอขอบคุณ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีปทุม ให้ข้อมูลสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์
9. ขอขอบคุณ หอสมุดสาขาวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ให้ข้อมูลสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์
10. ขอขอบคุณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ เอื้อเพื่อให้ข้อมูลการศึกษากิจกรรมและสถานที่
11. ขอขอบคุณ เสถียรธรรมสถาน เอื้อเพื่อให้ข้อมูลการศึกษากิจกรรมและสถานที่

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญรูป.....	ฅ
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
1. เหตุผลและความเป็นมา.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	2
3. ประโยชน์ที่มีต่องานสถาปัตยกรรม.....	2
4. ขอบเขตของการศึกษาวิทยานิพนธ์.....	2
5. แผนการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม.....	2
6. ผลที่คาดว่าจะได้รับของการศึกษาวิทยานิพนธ์.....	3
บทที่ 2.....	4
การศึกษาข้อมูลวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	4
1. คำจำกัดความ (Definition).....	4
2. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	5
2.1. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับมรดกานุสสติ.....	5
2.2. แนวคิดที่เกี่ยวกับมรดกานุสสติ.....	10
2.3. วิธีการปฏิบัติตามหลักมรดกานุสสติ.....	12
3.กรณีศึกษา (Case Study).....	14
บทที่ 3.....	16
กระบวนการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล.....	16
1. โปรแกรมกิจกรรมพื้นฐาน การเจริญมรดกานุสสติ.....	18

2.	ประเด็นการศึกษาทางสถาปัตยกรรม.....	20
3.	การศึกษาระนาบ	23
4.	การศึกษารูปแบบทางทฤษฎีของแสง.....	28
5.	การศึกษาวัด.....	31
6.	สรุปผลการศึกษา	32
บทที่ 4		34
การประยุกต์ในงานออกแบบสถาปัตยกรรม		34
1.	รายละเอียดการเลือกโครงการเพื่อประยุกต์แนวคิด	34
2.	การวิเคราะห์โปรแกรมในการออกแบบ	38
3.	การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....	39
4.	การวิเคราะห์พื้นที่ตั้งโครงการ	44
5.	งานระบบและวิศวกรรมอาคาร.....	49
6.	การออกแบบร่าง (Schematic Design).....	54
7.	การแสดงผลแบบสถาปัตยกรรม (Architectural Presentation).....	56
บทที่ 5		79
สรุปผลการประยุกต์ใช้ในการออกแบบ (Conclusions).....		79
1.	สรุปผลการศึกษา	79
2.	การนำไปประยุกต์สำหรับภาคออกแบบ	79
3.	ข้อเสนอแนะ จากคณะกรรมการ	79
บรรณานุกรม.....		80
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์		81

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 สรุปหลักการ 1	16
ตาราง 2 สรุปหลักการ 2	17
ตาราง 3 การทดลองผลจากการเปลี่ยนแปลงจากรูปทรงที่ส่งผลกับพื้นที่ภายใน.....	27
ตาราง 4 ตารางสรุปผลการทดลอง	33
ตาราง 5 สรุปพื้นที่ใช้สอย	42

สารบัญรูป

หน้า

รูปภาพที่ 1 หอจดหมายเหตุพุทธทาส	15
รูปภาพที่ 2 ประกอบคำอธิบาย	16
รูปภาพที่ 3 การร่วมกิจกรรม	18
รูปภาพที่ 4 ฝึกนอนในโลง	18
รูปภาพที่ 5 ฝึกแบบคู่	19
รูปภาพที่ 6 ฝึกรวมกลุ่ม	19
รูปภาพที่ 7 การฝึกสมาธิ	19
รูปภาพที่ 8 หญิงชราหรือเด็กสาว รูปภาพที่ 9 การรับรู้จากการเห็นภาพ	20
รูปภาพที่ 10 ประกอบคำอธิบายกิจกรรม	21
รูปภาพที่ 11 ประกอบคำอธิบายกิจกรรม	21
รูปภาพที่ 12 ประกอบคำอธิบายกิจกรรม	22
รูปภาพที่ 13 ประกอบคำอธิบายกิจกรรม	22
รูปภาพที่ 14 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 1	23
รูปภาพที่ 15 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 2	23
รูปภาพที่ 16 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 3	24
รูปภาพที่ 17 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 4	24
รูปภาพที่ 18 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 5	25
รูปภาพที่ 19 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 6	25
รูปภาพที่ 20 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 7	25
รูปภาพที่ 21 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 8	26
รูปภาพที่ 22 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 9	26
รูปภาพที่ 23 ประกอบคำอธิบายการทดลองแสง 1	29
รูปภาพที่ 24 ประกอบคำอธิบายการทดลองแสง 2	30
รูปภาพที่ 25 ประกอบคำอธิบายการทดลองแสง 3	30
รูปภาพที่ 26 ประกอบคำอธิบายการทดลองแสง 4	31
รูปภาพที่ 27 ประกอบคำอธิบายการวัดจุด	32
รูปภาพที่ 28 เสถียรธรรมสถาน 1	34
รูปภาพที่ 29 เสถียรธรรมสถาน 2	35
รูปภาพที่ 30 เสถียรธรรมสถาน 3	36

รูปภาพที่ 31	เสถียรธรรมสถาน 4	37
รูปภาพที่ 32	ประกอบคำอธิบาย	38
รูปภาพที่ 33	ที่ตั้งโครงการเสถียรธรรมสถาน	44
รูปภาพที่ 36	ภาพถ่ายทางอากาศ ไซต์รวมของโครงการ 2	44
รูปภาพที่ 35	ภาพการแบ่งประเภทที่ดิน ไซต์รวมของโครงการ	44
รูปภาพที่ 34	ภาพถ่ายทางอากาศ ไซต์รวมของโครงการ 1	44
รูปภาพที่ 37	สถานที่สาธารณะโดยรอบโครงการ	45
รูปภาพที่ 38	วิเคราะห์ไซต์ ทิศเหนือ	45
รูปภาพที่ 39	วิเคราะห์ไซต์ หมู่บ้านพาร์คแกลอรี่	45
รูปภาพที่ 40	วิเคราะห์ไซต์ ทิศใต้	46
รูปภาพที่ 41	วิเคราะห์ไซต์ The Platinum Place	46
รูปภาพที่ 42	วิเคราะห์ไซต์ ทิศตะวันออก	46
รูปภาพที่ 43	วิเคราะห์ไซต์ ถนนหน้าโครงการ	46
รูปภาพที่ 44	การเข้าถึงโครงการ 1	47
รูปภาพที่ 45	การเข้าถึงโครงการ 2	47
รูปภาพที่ 46	การเข้าถึงโครงการ 3	47
รูปภาพที่ 47	ประกอบคำอธิบายการเข้าถึงโครงการ	48
รูปภาพที่ 48	ปัญหาการจอดรถหน้าโครงการ	48
รูปภาพที่ 49	บล็อกช่องลม	49
รูปภาพที่ 50	BRACED DOME STRUCTURES	49
รูปภาพที่ 51	Fire Pump Systems	50
รูปภาพที่ 52	ระบบไฟฟ้า 3 เฟส	51
รูปภาพที่ 53	ระบบประปา up-feed	51
รูปภาพที่ 54	ระบบบำบัดน้ำเสียแบบติดกับที่	52
รูปภาพที่ 55	ถังบำบัดน้ำเสีย	53
รูปภาพที่ 56	การตรวจแบบร่าง 2	54
รูปภาพที่ 57	การตรวจแบบร่าง 3	55
รูปภาพที่ 58	หุ่นจำลอง 1	56
รูปภาพที่ 59	หุ่นจำลอง 2	56
รูปภาพที่ 60	หุ่นจำลอง 3	57
รูปภาพที่ 61	หุ่นจำลอง 4	57
รูปภาพที่ 62	หุ่นจำลอง 5,6	58

รูปภาพที่ 63	หุ่นจำลอง 7	58
รูปภาพที่ 64	หุ่นจำลอง 8	59
รูปภาพที่ 65	หุ่นจำลอง 9	59
รูปภาพที่ 66	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 1 lay out	60
รูปภาพที่ 67	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 2 ชั้นใต้ดิน.....	61
รูปภาพที่ 68	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 3 แปลนชั้น 1.....	62
รูปภาพที่ 69	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 4 แปลนชั้น 2.....	63
รูปภาพที่ 70	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 5 แปลนหลังคา	64
รูปภาพที่ 71	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 6 รูปตัด	65
รูปภาพที่ 72	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 7 รูปด้านอาคาร ทำกิจกรรมการภาวนา.....	66
รูปภาพที่ 73	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 8 รูปด้านอาคาร ชายของที่ระลึก.....	67
รูปภาพที่ 74	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 9 รูปด้านอาคารสำนักงาน และประชาสัมพันธ์	68
รูปภาพที่ 75	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 10รูปด้านอาคาร โรงอาหาร.....	69
รูปภาพที่ 76	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 11 รูปด้านอาคาร ที่พักเจ้าหน้าที่.....	70
รูปภาพที่ 77	แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 12 รูปด้านอาคาร ที่พักผู้เข้าชม.....	71
รูปภาพที่ 78	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 1	72
รูปภาพที่ 79	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 2	72
รูปภาพที่ 80	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 3	73
รูปภาพที่ 81	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 4	73
รูปภาพที่ 82	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 5	74
รูปภาพที่ 83	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 6	74
รูปภาพที่ 84	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 7	75
รูปภาพที่ 85	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 8	75
รูปภาพที่ 86	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 9	76
รูปภาพที่ 87	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 10	76
รูปภาพที่ 88	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 11	77
รูปภาพที่ 89	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 12	77
รูปภาพที่ 90	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 13	78
รูปภาพที่ 91	ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 14	78

บทที่ 1

บทนำ

1. เหตุผลและความเป็นมา

“ความตาย” เป็นสิ่งแน่นอนของมนุษย์ทุกชนชั้นและชั้นชน แต่ช่วงที่มนุษย์ยังมีชีวิตอยู่ พวกเขาพากันคิด พากันแข่งขันแก่งแย่ง อยู่แต่ในเรื่อง กิน กาม เกียรติ จนวันๆหนึ่งพวกเขาใช้ชีวิตอยู่ในวังวนที่เป็นระบบ “หุ่น” หากจะมีอำนาจหรือแรงดลใจอะไร มาทำให้มนุษย์หันมาสนใจธรรมชาติความเป็นไปแห่งชีวิตมนุษย์ว่ามีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย กันทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่มีสิ่งใดที่ยั่งยืนสภาพตลอดกาล ไม่ว่าเขาจะยิ่งใหญ่เหยียบฟ้า หรือต่ำต้อยเพียงซั้ดินซั้ฝุ่น มนุษย์คงมีความรู้สึกใหม่ที่แตกต่างออกไป และสังคมโลกคงจะมีอะไรที่งดงามขึ้นแน่นอน

จากเนื้อหาบทความข้างต้นนี้ ข้าพเจ้าจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าการออกแบบสถาปัตยกรรมที่เกื้อหนุนแนวความคิดของสังฆกรรมที่เที่ยงแท้แห่งกฎเกณฑ์ธรรมชาติของพุทธชีวิต โดยอ้างอิงจากหลักการมรณานุสติ อันเป็นวิธีการระลึกถึงความตายที่เกิดขึ้นในภพหนึ่งชาติหนึ่ง ซึ่งเป็นการสอนว่าชีวิตสิ้นสุดที่ความตาย ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ควรดำเนินชีวิตอย่างไร จึงจะไม่ประมาท การวางท่าทีต่อความตาย การละทิ้งความโลภ ความลุ่มหลง การปล่อยวาง เตรียมความพร้อมก่อนที่จะตาย การจากไปอย่างหมดห่วง

การศึกษาและการวิจัย เพื่อสร้างสถาปัตยกรรมนี้สามารถบูรณาการ ระหว่างองค์ประกอบของที่ว่างทางสถาปัตยกรรมและหลักคำสอนปรัชญาของพุทธศาสนา เกี่ยวกับ “การเจริญมรณานุสติ” อันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชาวพุทธ จัดว่าเป็นกรรณฐานหนึ่งในสี่สิบ ด้วยการพิจารณาการเสื่อมสลายลงของวัฏจักรชีวิต หรือวัสดุ เช่นเดียวกับสถาปัตยกรรมที่แม้จะสร้างด้วยความประณีตสวยงาม เมื่อผ่านไปเป็นเวลานาน หรือการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัย สถาปัตยกรรมนั้นย่อมแสดงความเสื่อมและความผันแปร สะท้อนความไม่สมบูรณ์และร่องรอยที่เกิดจากการดำเนินชีวิต อันเป็นคุณค่าของสถานที่ที่ควรระลึกและเตือนสติให้กับมนุษย์อยู่เสมอ กระบวนการออกแบบองค์ประกอบของที่ว่างทางสถาปัตยกรรม และวัสดุส่งผลให้ตั้งยุคโลบายตระหนักถึงความไม่แน่นอน โดยสร้างความเชื่อมโยง ศึกษา วิเคราะห์สภาวะความต่างของระนาบ ลำดับ การเปลี่ยนระนาบ ระดับความสว่างและคุณสมบัติของแสง และวัสดุที่เหมาะสมแก่การออกแบบเพื่อการเจริญมรณานุสติ ในฐานะวัตถุเพื่อการส่งเสริมการปฏิบัติการเจริญมรณานุสติ

เนื่องจากมรณสติในพระพุทธศาสนาจะต้องมีสองส่วน เพียงแค่การระลึกถึงความตายอย่างเดียว ยังไม่ใช่มรณสติที่สมบูรณ์ จะต้องโยงมาสู่การปฏิบัติจริงของชีวิต โดยสถาปัตยกรรมจะเป็นส่วนสนับสนุนรองรับการเกิดกิจกรรมในการฝึกโดยให้สถาปัตยกรรมนั้นเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่หลักการโดยอิงมาจากคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในเรื่อง สถานที่อันเป็น “สัปปายะ” ซึ่งจะอธิบายความหมายต่อไปในเนื้อหาในเล่มวิทยานิพนธ์นี้

2. วัตถุประสงค์

- 2.1. เพื่อบูรณาการที่ว่างทางสถาปัตยกรรมและหลักคำสอนปรัชญาของพุทธศาสนา
- 2.2. เพื่อศึกษาสภาวะการรับรู้ ต่อที่ว่างทางสถาปัตยกรรม โดยใช้ภาพจำที่เกี่ยวข้องกับความตาย
- 2.3. เพื่อศึกษาการออกแบบอาคารเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการฝึกมรณานุสติ

3. ประโยชน์ที่มีต่องานสถาปัตยกรรม

- 3.1. ให้สถาปัตยกรรมนั้นเป็นเครื่องมือรองรับ การเกิดกิจกรรมในการฝึกมรณานุสติ รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆที่เกิดขึ้นภายในโครงการ
- 3.2. ก่อให้เกิดคุณค่าในการออกแบบสถาปัตยกรรม เพื่อสิ่งที่เกื้อกูลกันทั้งในแง่การใช้สอยและความงาม
- 3.3. สร้างสถาปัตยกรรมที่สวยงามตามกาลเทศะที่เห็นสมควรแก่การออกแบบอาคารที่ใช้สอยในการปฏิบัติธรรม

4. ขอบเขตของการศึกษาวิทยานิพนธ์

ทำการศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ keyword ทางสถาปัตยกรรมเบื้องต้น 3 สิ่ง เพื่อจำกัดขอบเขตการศึกษาและการทดลองทางสถาปัตยกรรม จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของการเกิด sense of space และ perception ที่เกิดขึ้นจากสภาวะการรับรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม อันได้แก่ ระบาย แสง และวัสดุที่เชื่อมโยงกับหลักการมรณานุสติ เพื่อที่จะแสดงคุณภาพและเป็นแนวทางในการออกแบบสถาปัตยกรรม

5. แผนการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม

5.1. ขั้นตอนในการศึกษา

- 1) การศึกษาโดยใช้ภาพจำที่เกี่ยวข้องกับความตาย ที่ก่อให้เกิดกรรมวิธีสร้างองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

- 2) ทดลองพื้นที่ว่างทางสถาปัตยกรรมในรูปทรงพื้นฐานง่ายๆ โดยการใช้ความต่างของระนาบพื้น การปิดล้อมของสเปซ รูรับแสง และความเข้มของแสง
- 3) สรุปข้อมูลวิธีการทดลองของแต่ละรูปแบบ
- 4) นำข้อมูลสรุปจากการทดลองมาเสนอโดยผ่านวิธีการทำภาพจำลอง 3 มิติ หรือวิธีอื่นๆ ตามความเหมาะสม

5.2.วิธีการศึกษา

- 1) ค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น
- 2) รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การทดลองออกแบบเบื้องต้น
- 3) ทดลองการออกแบบเบื้องต้น
- 4) วิเคราะห์การทดลองเบื้องต้นและนำประเด็นมาใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรม
- 5) สรุปการทดลองการออกแบบเบื้องต้น
- 6) นำเสนอผลการทดลองเบื้องต้น

5.3.แหล่งข้อมูลสนับสนุน

- 1) หอสมุดสาขาวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ให้ข้อมูลสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์
- 2) หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ให้ข้อมูลสนับสนุนการศึกษากิจกรรมการฝึกและสถานที่ในการทำวิทยานิพนธ์
- 3) เสถียรธรรมสถาน ให้ข้อมูลสนับสนุนการศึกษากิจกรรมร่วมอื่นๆและสถานที่ในการทำวิทยานิพนธ์

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับของการศึกษาวิทยานิพนธ์

จากการศึกษาหัวข้อทางสถาปัตยกรรมเกี่ยวกับเรื่องของหลักการมรณานุสสติ ข้าพเจ้าคาดหวังว่าจะได้เรียนรู้การนำเอาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ศึกษา นำเอามาเพื่อออกแบบโครงการสถานปฏิบัติธรรมโดยอาศัยหลักการมรณานุสสติ ในฟังก์ชันการใช้งานหลักของโครงการ เช่น ส่วนของกิจกรรมการทำสมาธิภาวนา

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. คำจำกัดความ (Definition)

มรณานุสติ คืออะไร

มรณานุสติหรือ “การระลึกถึงความตาย” มรณานุสติอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “มรณัสสติ” ก็ได้ แปลว่า “การระลึกถึงความตาย” เหมือนกัน และการระลึกถึงความตายอย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการและวิธีที่แยบยลในทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดปัญญาหยั่งรู้และเกิดความไม่ประมาท มีสติในการดำเนินชีวิต รู้จักการวางท่าทีต่อความตาย

ความตาย คืออะไร

ความตาย หมายถึงการสิ้นสุดแห่งชีวิตของมนุษย์และสัตว์ธาตุทั้ง ๔ ไม่สามารถจะทำงานได้อย่างปกติอีกทั้งไม่มีลมหายใจเข้าออกสืบต่ออัตภาพ

การระลึกถึงความตาย

หากพิจารณาความตายผ่านมุมมองของพระพุทธศาสนาเถรวาทนิกายแล้วจะพบว่าความตายสามารถเกิดขึ้นได้ทุกขณะ พุทธศาสนาจึงมุ่งเน้นที่จะให้ยอมรับความตายได้ทุกเมื่อ ด้วยการไม่ตั้งตนอยู่ในความประมาท รู้จักปล่อยวางและเร่งสร้างกุศลกรรมในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ การพิจารณาความตาย เพื่อฝึกฝนตนเองให้สามารถเผชิญกับความตายได้อย่างสงบและกล้าหาญ

สถาปัตยกรรมเป็นเพียงเครื่องมือที่จะใช้เข้าไปสู่หลักการ โดยเราสามารถทำได้โดยการสร้างสภาวะที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จโดยอิงมาจากคำสอนของพระพุทธเจ้า เรื่อง สถานที่อันเป็น “สัปปายะ”

สัปปายะ คืออะไร

สัปปายะ มีความหมายคือ สถานที่ที่สนับสนุนในการปฏิบัติธรรม เพื่อให้สามารถตั้งมั่นอยู่ได้นาน สัปปายะ 7 สิ่งที่เหมาะสมเกื้อกูลกันต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ที่อยู่ซึ่งเหมาะสมกัน ไม่พลุกพล่านจอแจ
- 2) ที่หาอาหาร ชุมชนหมู่บ้านอาหารสมบูรณ์
- 3) การพูดคุยที่เหมาะสมกัน พูดคุยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานที่
- 4) บุคคลที่เหมาะสมกัน มีผู้ทรงคุณธรรม ทรงภูมิปัญญาเหมาะสมกับการเป็นที่ปรึกษา
- 5) อาหารที่เหมาะสมกัน ถูกกับร่างกาย เกื้อกูลสุขภาพ กินไม่ยาก
- 6) ดิน ฟ้า อากาศ สภาพแวดล้อมเหมาะสมกัน
- 7) อิริยาบถที่เหมาะสมกัน มีที่สำหรับ การเดิน การนั่ง และการเคลื่อนไหวที่พอดี

2. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

การศึกษาหลักมรณานุสติและวิธีการปฏิบัติตามหลักมรณานุสติดังนี้

- ทฤษฎีที่เกี่ยวกับมรณานุสติ
- แนวคิดที่เกี่ยวกับมรณานุสติ
- วิธีการปฏิบัติตามหลักมรณานุสติ

2.1. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับมรณานุสติ

เนื้อหาทฤษฎีเกี่ยวกับมรณานุสติตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ข้าพเจ้ามุ่งศึกษา ความหมายตามทัศนะของพระพุทธศาสนา ตามทัศนะของนักปราชญ์และศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับมรณานุสติดังนี้

2.1.1. ความหมายมรณานุสติตามทัศนะของพระพุทธศาสนา

มรณานุสติในพระพุทธศาสนาปรากฏในพระวินัยปิฎก และ คัมภีร์วิสุทธิมรรค

2.1.1.1. พระวินัยปิฎก

ในพระวินัยปิฎก มีปรากฏในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรและอาทิตตปริยายสูตร มรณานุสติในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร มีเนื้อความแห่งพระพุทธพจน์ตอนหนึ่งที่ กล่าวถึงสาเหตุของความทุกข์ของสรรพสัตว์ว่าเกิดจากตัณหา ซึ่งเป็นสาเหตุให้วนเวียนเกิด แก่ เจ็บ และตาย อย่างไม่มีการสิ้นสุด ไว้ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกข์ขสมุทยอริยสังคคือ ตัณหาอันทำให้เกิด อีกประกอบด้วยความเพลิตเพลินและความกำหนดด้วยมีปกติให้เพลิตเพลิน ในอารมณ์นั้นๆ คือ กามตัณหา ภวตัณหาวิภวตัณหา”

เมื่อเกิดตัณหาความทะยานอยากในสิ่งต่างๆ แล้วก็เกิดการแสวงหา หากได้มาก็หลง ยินดีมีวเมหา หากไม่ได้ก็เป็นทุกข์คร่ำครวญหลงลืมไปว่าตนมีอายุเพียงน้อยนิด ไม่สามารถอยู่ค้ำฟ้า เป็นอมตะได้

สรุป ความหมายของมรณานุสสติเกี่ยวกับความตายในพระวินัยปิฎกนี้แม้ไม่ได้กล่าวไว้ตรงๆ ก็ตาม แต่สามารถยึดหลักได้ว่าพฤติกรรมต่างๆ ที่ดีและไม่ดีนั้นล้วนเกิดจากความอยาก ความต้องการอยากมืออยากเป็น และกลายเป็น อยากอยู่ในสภาพนั้นนานๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นเหตุให้ ประมาท ประพฤตราวกับว่าตนไม่มีวันตายแต่เมื่อใกล้ตายก็ตื่นรนไม่อยากจะตาย สุดท้ายก็หนีไม่พ้น ความตายเป็นกรรมที่ตนได้ก่อไว้

2.1.1.2. คัมภีร์วิสุทธิมรรค

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคท่านได้กล่าวถึงความตายหรือมรณะไว้ว่ามี 4 ชนิด คือ

- 1) สมุทเจทมรณะ คือ การปรินิพพานของพระอรหันต์ทั้งหลาย ตายครั้งเดียว เป็นการดับทุกข์โดยสิ้นเชิง
- 2) ขณิกมรณะ คือ การดับของสังขาร รูปนามทุกขณะ คือ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป (อุปาทกขณะ วุฏฐิตขณะ และภังคขณะ) เป็นไปตามเหตุปัจจัย ก็ยังเกิดดับสืบต่อกันไป
- 3) สมมติมรณะ คือ ความตายที่ชาวโลกสมมติกัน เช่น นาฬิกาตาย รถตาย ต้นไม้ตาย เหล็กตาย เป็นต้น
- 4) ชีวิตินทรีย์ปัจเจกมรณะ คือ ความตายในภพหนึ่งๆ ชาติหนึ่งๆ เมื่อชีวิตรูปนามดับสิ้นลงไป

การเจริญมรณานุสสติ ไม่สามารถทำได้กับสมุทเจทมรณะ ขณิกมรณะ และสมมติมรณะ เพราะสมุทเจทมรณะมีได้น้อย มีแต่เฉพาะพระอรหันต์เท่านั้น เราจึงไม่สามารถเห็นได้ทั่วไป ส่วนขณิกมรณะ (การเกิดดับเป็นไปทุกขณะ) เราไม่สามารถเห็นความจริงของการเกิดดับนั้น ส่วนสมมติมรณะนั้น ก็ไม่ทำให้เราเกิดความสังเวชใจ การพิจารณาความตายจึงต้องพิจารณา ชีวิตินทรีย์ปัจเจกมรณะ อันเป็นความตายที่เกิดกับทุกคน เห็นได้ชัด มีการตายเกิดขึ้นทุกวัน

สำหรับความตายในภพชาติหนึ่ง หรือชีวิตินทรีย์ปัจเจกมรณะ สามารถแบ่งตามกาลได้ 2 อย่าง คือ กาลมรณะ และอกาลมรณะ

1) กาลมรณะ

ได้แก่ ความตายไปตามกาลเวลา คือ ตายเพราะสิ้นบุญ สิ้นอายุ หรือเพราะสิ้นทั้งสองอย่างความตายเพราะสิ้นบุญ คือ แม้จะมีปัจจัยที่จะทำให้มีอายุอยู่ต่อไปได้ แต่ก็มิวิบากกรรมเก่ามาตัดรอนทำให้ต้องตาย

ความตายเพราะสิ้นอายุ คือ มีชีวิตอยู่จนหมดช่วงอายุขัยเฉลี่ยของมนุษย์ในยุคนั้นๆ เช่น ในปัจจุบันอายุขัยเฉลี่ย คือ 75 ปี ก็มีอายุยืนไปจนหมดอายุขัยและตายในที่สุด เพราะความไม่มีสมบัติ เช่น คติ กาล และอาหาร เป็นต้น

ผู้ที่มีชีวิตอยู่นานจึงตาย เรียกว่าตายไปตามกาลเวลาหรือตายในเวลาควรตาย เปรียบเหมือนอสรพิษที่มีฤทธิ์ร้ายแรง ได้กัดบุคคลคนใดคนหนึ่งให้ถึงซึ่งความตาย ไม่มียา แก้วพิษ พิษของงูนั้น เรียกว่าถึงที่สุดฉับไฉน ผู้ที่มีอายุอยู่นาน สิ้นอายุแล้วก็ตายไปก็ฉับนั้น ๆ

2) อกาลมรณะ

ได้แก่ ความตายก่อนเวลา คือ ตายในเวลาที่ยังไม่ควรจะตาย เป็นการตัดช่วงเจริญวัยของชีวิต เพราะมีกรรมมาตัดรอนให้ตายแต่เยาว์วัยหรือเมื่อยังหนุ่มสาว เช่น เจ็บป่วยตาย ถูกฆ่าตาย ฆ่าตัวตาย ตายด้วยอุบัติเหตุ เป็นต้น

ผู้ที่ตายด้วยโรคอันมีลม หรือดี หรือเสมหะเป็นสมุฏฐาน หรือสิ่งทั้งสองกำเริบ หรือ ฤดูแปรปรวน การรักษาร่างกายไม่ดี หรือผู้อื่นทำร้าย หิว กระจาย ถูกงูกัด ถูกยาพิษ ถูกไฟไหม้ จมน้ำ ถูกศัตรอตาย เหล่านี้ เรียกว่าตายในเวลาที่ยังไม่ควรตายทั้งนั้น

ทั้งกาลมรณะและอกาลมรณะ ล้วนสงเคราะห์เข้าด้วยความขาดแห่งชีวิตินทรีย์จึงใช้ในการเจริญมรณานุสติได้ การระลึกถึงความตาย กล่าวคือความขาดแห่งชีวิตินทรีย์ดังกล่าวมานี้ เรียกว่า มรณานุสติ

2.1.2. ความหมายมรณานุสติตามทัศนะของนักปราชญ์ทางศาสนา

พระธรรมธีรราชมหามุนี (โศตก ญาณสิริ) กล่าวว่า, มรณานุสติคือการระลึกถึงความตายว่าอหฺรุวั เม ชีวิต ชีวิตของเราไม่แน่นอน ความตายของเราแน่นอน เราจะต้องตายแน่ เพราะชีวิตของเรามีความตายเป็นที่สุด ชีวิตไม่เที่ยงความตายเที่ยงที่สุด

พระสุพรหมยานเถระ (ครูบาพรหมมา พรหมจุกโก) กล่าวว่า, มรณานุสติหมายถึง การนึกถึงความตายเป็นอารมณ์อยู่เสมอว่า อหฺรุวั เม ชีวิต ชีวิตของเราไม่แน่นอน ความตายของเราแน่นอน เราจะต้องตายแน่นอน มีความตายเป็นที่สุด

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) กล่าวว่า, มรณานุสติหมายถึงการระลึกถึงความตายด้วยสติปัญญาอันสูงส่งถูกต้องดีงาม เพื่อให้เกิดความไม่ประมาทแล้วทำในสิ่งที่ควรทำอันเป็นไปด้วยศีลธรรมดีงามจนถึงยอดสูงสุด

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ) กล่าวว่า, มรณานุสติหมายถึงการระลึกความตายด้วยความไม่ประมาท ไม่เผลอลืมแล้วใช้ชีวิตให้มีค่ามีราคาและเป็นเครื่องช่วยเตือนสติให้ตั้งอยู่ กับความดีงามถูกต้องเสมอ

พระไพศาล วิสาโล กล่าวว่าในการพิจารณาประเภทมรณานุสสติกรรมฐาน โดยได้ถือเอาความตาย สาเหตุแห่งการตาย พิจารณาซากศพ พิจารณาลมหายใจเข้าออกและพิจารณาสังขะกรรมหน้าโรงศพ ด้วยปัจจัยดังกล่าวนี้ถือเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทมรณานุสสติเพราะในแต่ละอย่างล้วนเป็นวิธีที่จะทำให้พิจารณาเห็นความจริงแล้วจะนำจิตใจออกจากความทุกข์ได้ และจะได้มีความตระหนักรู้ตระหนักคิดอยู่เสมอว่า ชีวิตที่เป็นอยู่ขณะนี้ควรเป็นไปด้วยความไม่ประมาทพร้อมทั้งรีบเร่งสร้างบารมีคุณงามความดีใส่ตัวเองให้มากกว่าก่อนจะไม่มีโอกาสได้ทำ

พระราชวรมุณี (ประยูรธรรมจิตโต) และคณะกล่าวว่ามรณานุสสติที่เกี่ยวข้องด้วยปัญญา คือการใช้ปัญญาพิจารณาถึงความตายอันจะมีแก่ตน และคนอื่น ให้เห็นถึงธาตุแท้ของชีวิตหรือความตายว่า ทำไมคนต้องตาย เมื่อมีการตายกับบุคคลที่เรารักทำไมญาติพี่น้องจึงพากันร้องไห้ เศร้าโศก เสียใจ และมีความทุกข์เช่นนั้น ก็เนื่องจากว่า พวกเขาเหล่านั้นเป็นผู้ขาดปัญญาในการพิจารณาถึงสาเหตุของการตาย จึงทำให้เกิดความเศร้าโศก แต่สำหรับผู้ที่ปัญญาและได้ปฏิบัติมรณานุสสติกรรมฐานจะมองเห็นการตายนั้นเป็นเรื่องธรรมดาของสังขาร

สรุปความหมายมรณานุสสติตามทัศนะของพระอาจารย์ทุกท่านล้วนพูดถึงการฟังมีสติอยู่เสมอ ไม่ควรประมาทในการใช้ชีวิต ควรดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามครรลองคลองธรรมดีงามตลอดลมหายใจสุดท้ายของชีวิต

2.1.3. ศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับมรณานุสสติ

ศัพท์หรือข้อความอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและความคล้ายคลึงกับมรณานุสสติพอ สรุปได้ดังนี้

มรณ, มรณฺ, มรณะ	หมายถึง	ความตายการตาย
มรณกรรม	หมายถึง	ความตาย
มรณธรรม	หมายถึง	มีความตายเป็นธรรมดา
มรณบัตร	หมายถึง	หนังสือสำคัญที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนตายออก ให้เป็นหลักฐานแสดงรายการคนตายแก่ผู้แจ้ง
มรณภัย	หมายถึง	ความรู้สึกกลัวต่อความตาย ภัยที่เป็นอันตรายถึงตาย
มรณภาพ	หมายถึง	ความตาย, ตายใช้กับพระสงฆ์

มรณสติ	หมายถึง	ระลึกถึงความตายอันจะต้องมีมาถึงตนเป็นธรรมดา พิจารณาที่จะให้ เกิดความไม่ประมาท
มรณันตึก	หมายถึง	มีความตายเป็นที่สุด
มรณานต์	หมายถึง	จนกว่าจะตาย
มรรตยะ, มรรตัยม มัตตัย, มัตตยะ	หมายถึง	ผู้ที่ต้องตาย ได้แก่ พวกมนุษย์และสัตว์
เตรัจฉาน มฤตยูหมายถึงความตาย		
มฤตยูราช, มัจจุราช	หมายถึง	เจ้าแห่งความตายยมราช พญายม
มัจจะ	หมายถึง	ผู้ที่ต้องตาย
มัจจุ	หมายถึง	ความตาย
ชีพิตักษัย	หมายถึง	การสิ้นชีวิตใช้แก่หม่อมเจ้าว่าถึงชีพิตักษัย
ชิวงคลต	หมายถึง	ตาย
ชีวันตราย	หมายถึง	อันตรายต่อชีวิต, อันตรายถึงตาย
ชีवालัย	หมายถึง	ตายเช่น ก็สิ้นชีवालัยไปเมืองฟ้า
ชีวิตักษัย	หมายถึง	การสิ้นชีวิต
ทิวงคลต	หมายถึง	ไปสู่สวรรค์ ตายใช้แก่พระยุพราชหรือเจ้าฟ้า
ซึ่งได้รับการเฉลิมพระยศพิเศษ		
สิ้น	หมายถึง	ตายเช่น พ่อแม่ของเขาสิ้นไปหมดแล้ว
สิ้นกรรม สิ้นกรรมสิ้นเวร สิ้นเวรสิ้นกรรม	หมายถึง	สิ้นสุดในการที่ต้องรับทุกข์อีก ต่อไป เช่น เมื่อเขามีชีวิตอยู่ มีภาระมากหรือเจ็บป่วยทรมาน ตายไปก็ถือว่าสิ้นเวรสิ้นกรรมหมด กรรมหมดกรรมหมดเวรก็ว่า
สิ้นใจ	หมายถึง	ขาดใจ ตาย สิ้นลม หมดลมหรือหมดอายุ
สิ้นชีพ	หมายถึง	ตาย
สิ้นชีพิตักษัย, สิ้นชีพิตักษัย	หมายถึง	ตายใช้เฉพาะหม่อมเจ้า
สิ้นชื่อ	หมายถึง	ตายเช่น เขาถูกแทงทะลุหัวใจเลยสิ้นชื่อ
สิ้นบุญ	หมายถึง	หมดบุญ ตายเช่น เขาเป็นลูกกำพร้า พ่อแม่
สิ้นบุญไปหลายปีแล้ว		

สิ้นพระชนม์ พระสังฆราชเจ้า และ สมเด็จพระสังฆราช	หมายถึง	ตาย ใช้แก่เจ้าฟ้า พระองค์เจ้า สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และ สมเด็จพระสังฆราช
สิ้นลมปราณ	หมายถึง	ตายเช่น เขาสิ้นลมปราณไปตั้งแต่เมื่อคืนนี้
สิ้นสังขาร	หมายถึง	ตาย
สิ้นอายุขัย	หมายถึง	ตาย มักใช้แก่ผู้สูงอายุ
สวรรคต	หมายถึง	ไปสู่สวรรคตตาย ใช้ในราชาศัพท์สำหรับพระเจ้าแผ่นดิน สมเด็จพระบรมราชาธิราชและสมเด็จพระบรมราชาธิราชสมเด็จพระบรมราชาชนนีสมเด็จพระยุพราช สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช และพระบรมราชวงศ์ที่ทรงได้รับพระราชทานฉัตร ๗ ชั้น
สวรรคาลัย	หมายถึง	ตายใช้แก่เจ้านายชั้นสูง

2.2. แนวคิดที่เกี่ยวกับมรณานุสสติ

แนวความคิดเกี่ยวกับมรณานุสสติควรศึกษาถึงความเป็นมาของมรณานุสสติและการปฏิบัติตามหลักมรณานุสสติดังนี้

2.2.1. มรณานุสสติตามจิตสามัญญ์สำนัก

คนทั่วไปเมื่อไม่เข้าใจในความจริงของชีวิตก็จะมองว่าการตายนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์ระทมอย่างแสนสาหัสในชีวิตเพราะเห็นว่าความตายเป็นภาวะที่ร่างกายหรือตัวของเราเอง ต้องถูกเผาหรือถูกทำลาย จากภาวะที่ตาเห็นเช่นนี้จึงทำให้เขาคิดไปเองว่า เขาคือร่างกายและตาย แล้วก็เป็นอย่างนี้เรื่อยต่อไป คำว่าตายจึงเป็นภาษาที่บอกให้เห็นปรากฏการณ์ที่เราเห็นได้แต่เพียงสายตา เท่านั้น ความจริงแล้วในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการตายเป็นเพียงภาวะจะปรากฏการณ์ในชีวิต วิญญาณที่ต่างกาลและต่างเทศะ

อย่างไรก็ตามมีความเข้าใจของคนทั้งในอดีตและปัจจุบัน ยังมีความเข้าใจว่าการตายเป็นเรื่องน่ากลัว เป็นเรื่องอัปมงคล นำมาซึ่งความทุกข์และเป็นเรื่องที่น่าพิงปรารถนา ทั้งนี้ก็ เนื่องจากยังไม่มีเข้าใจถึงหลักความจริงของชีวิต คือชีวิตที่เกิดขึ้นในโลกนี้ล้วนแต่มีการเกิดใน เบื้องต้น มีการแปรปรวนในท่ามกลางและแตกดับสลายไปในที่สุด ซึ่งเป็นหลักความจริงของชีวิต เป็นอย่างนี้เองไม่มีใครบัญชาได้ตั้งนั้นการตายที่เกิดขึ้นกับเราหรือคนอื่น จึงถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา บุคคลที่เข้าใจความจริงของชีวิตแล้วจะไม่มีมีความหวาดกลัว ไม่มีมีความเศร้าโศกไม่มีการร้องไห้ เสียใจ ยิ่งกว่านั้นยังคิดที่จะหาหนทางออกจากความเกิด ความแก่ ความเจ็บ

และความตายถ้าไม่หนี จากเรื่องเหล่านี้ความตายก็ไม่มีวันสิ้นสุดจากตัวเรา เมื่อใดเรามีความพยายามที่จะหาหนทางหนีหรือ เอาชนะเราก็จะพ้นได้

เหมือนอย่างเรื่องของเจ้าชายสิทธัตถะราชกุมารที่ได้ไปพบกับเทวดาทูตทั้ง 4 คือ “คนแก่ คนเจ็บ คนตายและสมณะ” แล้วคิดระลึกถึงตัวเองว่าสักวันหนึ่งเราจะต้องเป็นอย่างนี้ แน่นนอน เมื่อคิดถึงตัวเองจะต้องเป็นอย่างนั้น จึงได้คิดหาวิธีหรือหนทางที่จะออกจากสิ่งเหล่านั้น จิตก็น้อมไปในทางที่จะออกบวช ซึ่งคิดว่าเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้ออกจากเรื่องเหล่านั้นได้จึงได้ตัดพระภุชยแล้วเสด็จออกบวช ตั้งใจปฏิบัติโดยใช้เวลาลองผิดลองถูกเป็นเวลาถึง ๖ ปีจึงสามารถ บรรลุธรรมเป็นพระพุทธรเจ้า ตลอดระยะเวลาที่ได้เป็นผู้นำทางพระพุทธศาสนาก็ได้ทำการสอน มนุษย์และเทวดาให้เข้าใจถึงเรื่องความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตายว่าเป็นเรื่องธรรมดา ของชีวิต ชีวิตที่มีเกิดที่ใดที่นั่นก็มีตาย เพื่อไม่ให้เกิดความสะดุ้งหวาดกลัว เศร้า โศกเสียใจกับความ ตาย จะต้องเป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต พระพุทธองค์จึงได้ชี้แนะหนทางออกจากความตายคือให้ หมั่นระลึกถึงความตายอันจะมีแก่ตัวอยู่เนื่อง ๆ ด้วยเหตุนี้ในทางพระพุทธศาสนาจึงได้มีการสอน เรื่องปฏิบัติมรณานุสสติกรรมฐานโดยเฉพาะการระลึกถึงความตายหรือมรณานุสสติโดยเหตุที่ ในขณะที่ดำรงชีวิตอยู่ไม่ว่าจะมีอำนาจมากมายแค่ไหน อยู่ในฐานะอย่างไรก็ไม่มีการแม้แต่ผู้เดียวจะ รู้ว่าตนเองจะมีชีวิตอยู่ได้นานกี่วัน กี่เดือน กี่ปี ไม่รู้ว่าตนจะเจ็บป่วยวันไหน ด้วยโรคอะไร ไม่รู้ว่า จะตายเมื่อใด อาจตายในปัจจุบันทันทีเวลาถัดไปหรืออีกหลายปีเพราะเหตุแห่งความตายมีมากมาย สถานที่ตายก็ไม่อาจรู้ได้ อาจเป็นที่บ้าน โรงพยาบาล หรือกลางถนน และสุดท้ายไม่สามารถรู้ได้ว่า เมื่อตายแล้วจะไปเกิดในภพภูมิใด อาจไปเกิดเป็นสัตว์นรกเปรต อสุรกายเทวดา หรือได้กลับมาเกิด เป็นมนุษย์อีกโดยเหตุนี้ผู้ไม่รู้กฎแห่งชีวิต ไม่เข้าใจในกฎธรรมชาติไม่เข้าใจในสิ่งทั้งหลายทั้งปวง ตามความเป็นจริง เมื่อนึกถึงความตายจึงรู้สึกหวาดหวั่นพรันพรึงจิตใจไม่สงบ

การมีสติสัมปชัญญะระลึกถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต คือ ความตายที่จะมีแก่ตนเป็นธรรมดา ด้วยความไม่ประมาท เพื่อให้จิตใจสงบจากอกุศลกรรม ปล่อยใจจากกิเลส เครื่องเศร้าหมอง ตัดหาความทะยานอยากอุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่น อันเป็นเหตุให้มีโลภ โกรธ หลงเสียก่อนที่จะถูกความตายบังคับให้ละทิ้งสิ่งเหล่านี้ไป โดยระลึกอยู่เสมอว่า ชีวิตจะต้องสิ้นสุดแน่นอน จะช่วยบรรเทาโลภะ โทสะ โมหะลงได้สามารถเผชิญกับความจริงของชีวิตได้อย่างกล้าหาญ ไม่หวาดกลัวต่อความตายรู้จักใช้ความตายให้เป็นประโยชน์ ซึ่งเรียกว่าการเจริญมรณานุสสติ

การเจริญมรณานุสสติหรือการเจริญมรณสติเป็นข้อหนึ่งในอนุสสติ 10 ความระลึก อารมณฺ์ ที่ควรระลึกถึงเนื่อง ๆ หมายถึง การระลึกถึงความตายอันจะต้องมีมาถึงตนเป็นธรรมดา พิจารณาให้ใจสงบจากอกุศลกรรม เกิดความไม่ประมาทและไม่หวาดกลัวคิดเร่งชวนขวายนบำเพ็ญ กิจและทำความดี

2.2.2. มรณานุสสติในพระสูตร

ที่มาของมรณานุสสติที่ปรากฏในพระสูตร ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสถามภิกษุเกี่ยวกับมรณานุสสติพระองค์ได้ตรัสให้ภิกษุเข้าใจแล้วว่าไปปฏิบัติเพื่อบรรลุมรรคผล ตามสติปัญญาของเหล่าภิกษุนั้นๆ พระพุทธเจ้าได้ตรัสถามภิกษุว่า ภิกษุทั้งหลายเจริญมรณานุสสติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลตอบว่า ได้เจริญมรณานุสสติว่าชีวิตพึงเป็นอยู่ได้ตลอดคืนหนึ่งวันหนึ่งบ้าง ตลอด วันบ้างชั่วขณะบิณฑบาตบ้าง ชั่วขณะเคี้ยวข้าวกลืนกินบ้าง พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า การเจริญมรณานุสสติเช่นที่ภิกษุทั้งหลายทูลตอบนั้น เป็นการเจริญมรณานุสสติเพื่อความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลายได้ช้า แล้วตรัสว่า

“ภิกษุใดเจริญมรณานุสสติว่าเราพึงเป็นอยู่ได้ชั่วเคี้ยวข้าวแล้วกลืนกิน เพียงคำเดียวหรือชั่วหายใจเข้าแล้วหายใจออก หรือชั่วหายใจออกแล้วหายใจเข้า ถือว่าเป็นผู้ไม่ ประมาท ย่อมเจริญมรณานุสสติเพื่อความสิ้นไปของอาสวะทั้งหลายได้แรงกล้า”

หมายความว่า การเจริญมรณานุสสติให้ได้ผลดีต้องพิจารณาและระลึกถึงความตายทุกขณะ ทุกลมหายใจอย่างต่อเนื่องก็จะเห็นว่าชีวิตมีความตายเป็นธรรมดา มีความตายอยู่ตลอดเวลา มีความตายอยู่ในปัจจุบัน มีความตายมาแล้วในอดีตและมีความตายที่จะเป็นไปในอนาคต ก็จะไม่หลง ไปในความชั่วและเร่งทำความดีเมื่อยังมีโอกาส จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท

พระสูตรที่เกี่ยวกับมรณานุสสติซึ่งปรากฏเป็นพระพุทธพจน์ที่ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุใดย่อมเจริญมรณานุสสติอย่างนี้ว่า โอหนอ เราพึงเป็นอยู่ได้ตลอดคืนหนึ่งวันหนึ่ง เราพึงมนสิการคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเราพึงกระทำกิจให้มากหนอ ก็ภิกษุใดย่อมเจริญมรณานุสสติอย่างนี้ว่า โอหนอ เราพึงเป็นอยู่ได้ตลอดวันหนึ่ง เราพึงมนสิการคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเราพึงกระทำกิจให้มากหนอ ก็ภิกษุใดย่อมเจริญมรณานุสสติอย่างนี้ว่า โอหนอเราพึงเป็นอยู่ได้ชั่วขณะที่ฉันบิณฑบาตมื้อหนึ่ง... ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเหล่านี้ เรา กล่าวว่ เป็นผู้ประมาท”

2.3. วิธีการปฏิบัติตามหลักมรณานุสสติ

จากเนื้อหาที่ศึกษา ข้าพเจ้าหยิบยกเอาหลักของมรณานุสสติมีประเด็นที่มุ่งเน้นสำคัญที่เข้าใจได้ง่ายต่อการศึกษาลักษณะการมรณานุสสติของบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่ภิกษุหรือพระภิกษุ คือหลักมรณานุสสติตามปัจจัยที่ให้เกิดจิตสำนึกและหลักมรณานุสสติตามความเจริญงอกงามแห่งจิตของมนุษย์ มาเพียง 2 ประเภทเท่านั้น อันมีความดังนี้

2.3.1. หลักมรณานุสสติตามปัจจัยที่ให้เกิดจิตสำนึกถึงความตาย

ในอารมณักรมฐาน ๔๐ หมวดว่าด้วยอนุสติ ๑๐ ประการนั้น การเจริญมรณานุสสติ จัดอยู่ในข้อที่ ๗ ซึ่งเป็นการปฏิบัติธรรมเพื่อทำจิตใจให้คลายวาง ปลอดภัยจากกิเลสตัณหาความยึดมั่นถือมั่น มีความเข้าใจต่อชีวิตของตนและสรรพสัตว์ว่าล้วนมีความตายเป็นเบื้องหน้า ไม่มีใคร ข้ามพ้นความตายไปได้จิตใจคลายความหลงใหลในสิ่งต่างๆ พร้อมทั้งจิตใจที่เสียสละทั้งวัตถุ สิ่งของและเห็นแจ้งตามแนวทางอันประเสริฐ ดังนั้น การเจริญมรณานุสสติจึงประมวลถึงปัจจัยที่ให้เกิดจิตสำนึกถึงความตาย 4 ประการคือ

(1) การไปร่วมทำบุญ คือเราเคยไปในงานศพบ่อยๆ เห็นพี่น้อง หรือญาติมิตรของ เราถึงแก่ความตายถ้าเราใช้กรรมฐานข้อนี้จักพิจารณาเห็นชัดได้เมื่อเราไปงานศพแล้ว เราก็ทำบุญ เท่าที่เราจะทำได้เป็นต้นว่า รักษาศีลด้วยกันทุกคน อย่างน้อยก็ศีล ๕ ให้ท่านกันตามความสามารถ ฟังพระสงฆ์บ้าง

(2) การอุทิศส่วนบุญให้แก่ท่านผู้ตายคือเมื่อเราทำบุญให้เกิดขึ้นในใจแล้ว เราจะต้องอุทิศส่วนบุญส่วนบุญนี้ไปให้ท่านที่ล่วงลับไป ถ้าทำบุญแล้วไม่ได้อุทิศไปให้ก็ไม่เป็นประโยชน์อันใดสำหรับท่านที่ล่วงลับไป เราอาจจะได้บุญส่วนตัว หรืออาจจะช่วยเหลือเจ้าภาพเป็นต้น

(3) การขมาโทษต่อท่านผู้ตายข้อนี้ก็เป็นที่นิยมที่ดีของไทยในการไปงานศพ เมื่อเรานั่งต่อหน้าศพ จุดธูปเทียนบูชาศพหรือวันที่เราถือดอกไม้จันทร์เข้าไปจะเผาก็ให้หนึ่ง หรือยื่น สงบนิ่งต่อหน้าศพอยู่ครู่หนึ่ง แล้วกล่าวขอขมาโทษต่อท่านผู้ตายแต่เพียงเบาๆ หรือกล่าวในใจว่า “ถ้าหากข้าพเจ้าเคยประพฤติผิดล่วงเกินต่อตัวท่านไปด้วยความพลั้งเผลอประมาทอย่างใดอย่างหนึ่ง จะด้วยทางกาย ทางวาจาหรือเพียงแต่คิดในใจก็ตาม ขอให้ท่านจงโอหสิกรรมยกโทษอันนั้นให้แก่ ข้าพเจ้าด้วย

(4) การพิจารณาความตาย ย้อนเข้ามาหาตัวเอง อันเป็นคำสอนที่สูงขึ้นอีกระดับ หนึ่งในพระพุทธศาสนาของเราคนไปงานศพศาสนาอื่นเขาทำอะไรเรื่องของเขา เราชาวพุทธไป งานศพทางพุทธปรัชญาเถรวาท จะได้เห็นใจญาติมิตรที่มาช่วยงาน เป็นต้น ปัจจัยทั้ง ๔ ประการคือการไปร่วมทำบุญงานศพ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย การขอขมาโทษต่อผู้ตาย และการพิจารณาความตายให้มีจิตสำนึกสะท้อนมาถึงตัวเรา ปัจจัยทั้ง ๔ ประการนี้ ถือว่าเกี่ยวกับมรณานุสสติที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้มีจิตสำนึกถึงความตายและกลายเป็นผู้ไม่ประมาท

2.3.2. หลักมรณานุสสติตามความเจริญงอกงามแห่งจิตของมนุษย์

พุทธปรัชญาเถรวาทจึงสอนให้พิจารณาถึงความตายในฐานะเป็นคติธรรมดา แต่ความหมายของคติธรรมดาคือให้รู้ความเป็นจริงของชีวิตว่ามีการเริ่มต้นและสิ้นสุด เพื่อจิตใจจะได้ เห็นความจริงของชีวิตว่ามีการเริ่มต้นและสิ้นสุด ไม่ถูกครอบงำ บีบคั้นด้วยความทุกข์เรื่อง ความ ตายนี้แสดงถึงความเจริญงอกงามแห่งจิตใจของมนุษย์เป็น ๓ ชั้น ด้วยกัน

(1) มนุษย์ปุถุชนทั่วไป ท่านว่าเป็นปุถุชนที่ยังมิได้สติ คือยังไม่มีการศึกษา ก็ระลึกรู้ถึงความตายด้วยความหวาดหวั่นพรึ่นกลัวเสรำ หดหู่ ท้อแท้ ระย่อท้อถอย

(2) สูงขึ้นไป เป็นอริยสาวก ผู้มีการศึกษา ได้สติแล้วก็ระลึกรู้ถึงความตายโดยเป็นอนุสติสำหรับตักเตือนใจไม่ให้ประมาท เร่งชวนชววยปฏิบัติประกอบหน้าที่คุณงามความดี ให้ชีวิตนี้มีประโยชน์มีคุณค่า

(3) คือให้รู้เท่าทันความตาย ซึ่งมีคติเนื่องอยู่ในธรรมดา จะได้มีชีวิตที่ปราศจากความทุกข์ไม่ถูกบีบคั้นด้วยความรู้สึกหวาดหวั่นพรึ่นกลัวต่อความพลัดพรากเป็นต้น มีใจปลอดโปร่งโล่งสบายและเป็นอยู่ด้วยปัญญาที่กระทำการไปตามเหตุผล ด้วยความรู้เท่าทันเหตุปัจจัย

3.กรณีศึกษา (Case Study)

3.1 หอจดหมายเหตุ พุทธทาส อินทปัญโญ

โปรแกรม : สวนโมกข์กรุงเทพ (หอจดหมายเหตุ พุทธทาส อินทปัญโญ)

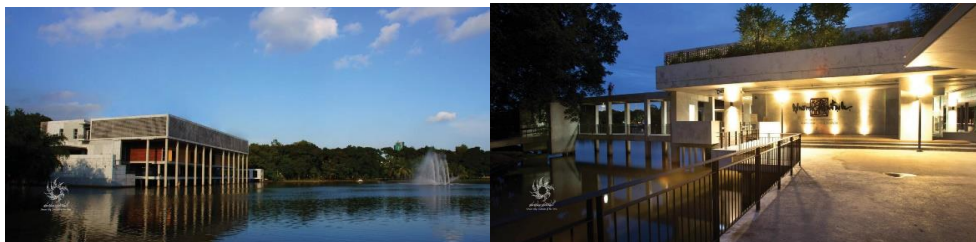
สถาปนิก : อาศรมสถาปนิกชุมชนและสิ่งแวดล้อม , สถาบันอาศรมศิลป์ , แพลนแอสโซซิเอทส์ , แพลนสตูดิโอ

ลักษณะโปรแกรม : หอจดหมายเหตุพุทธทาส หรือสวนโมกข์กรุงเทพ มีวัตถุประสงค์ในการออกแบบ เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้และบริการด้านศาสนธรรม จากความตั้งใจของผู้ริเริ่มที่จะหยิบยกกลิ่นอายของสถานปฏิบัติธรรมสวนโมกขพลาราม อ.ไชยา มาไว้ในเมืองและเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกทางปัญญาอันเป็นรูปธรรมที่ท่านพุทธทาสภิกขุมอบไว้ให้กับคนรุ่นหลัง โดยสถาปนิกได้มีบทบาทในการกำหนดโปรแกรมการใช้งานที่หลากหลายและยืดหยุ่น (แต่เดิมจะเป็นเฉพาะหอจดหมายเหตุที่ใช้เก็บและค้นคว้าเอกสารของท่านพุทธทาสเท่านั้น) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเผยแพร่ธรรมะสู่สังคม การเลือกที่ตั้งของโครงการที่เหมาะสมเข้าถึงได้สะดวกรวมถึงการกำหนดตำแหน่งของอาคารที่เกื้อกูลกับบริบทและการใช้พื้นที่เดิม

บริบทที่ตั้ง : หอจดหมายเหตุตั้งอยู่ในสวนวชิรเบญจทัศ(สวนรถไฟ) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับโครงการมากเพราะเป็นสถานที่ที่สงบและมีธรรมชาติที่สมบูรณ์เข้ากับแนวคิดในการออกแบบ

แนวคิดในการออกแบบ : สำหรับรูปแบบทางสถาปัตยกรรม มีลักษณะเป็นอาคารกลางน้ำคล้ายหอไตรขนาดใหญ่ โดยเน้นรูปลักษณ์ที่เรียบง่ายสมถะ ใช้วัสดุราคาไม่แพง มีการออกแบบจำลอง

พื้นที่และองค์ประกอบที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญจากสวนโมกขพลาราม อ.ไชยา เช่น สระนาฬิกา กระจก ลานหินโค้ง โรงมหรสพทางวิญญาณ มาไว้ในบริเวณโครงการเพื่อสร้างบรรยากาศเชื่อมโยงกัน ทั้งสองสถานที่ และทำให้ผู้มาเยือนได้ระลึกถึงธรรมะและคำสอนของท่านพุทธทาสภิกขุ

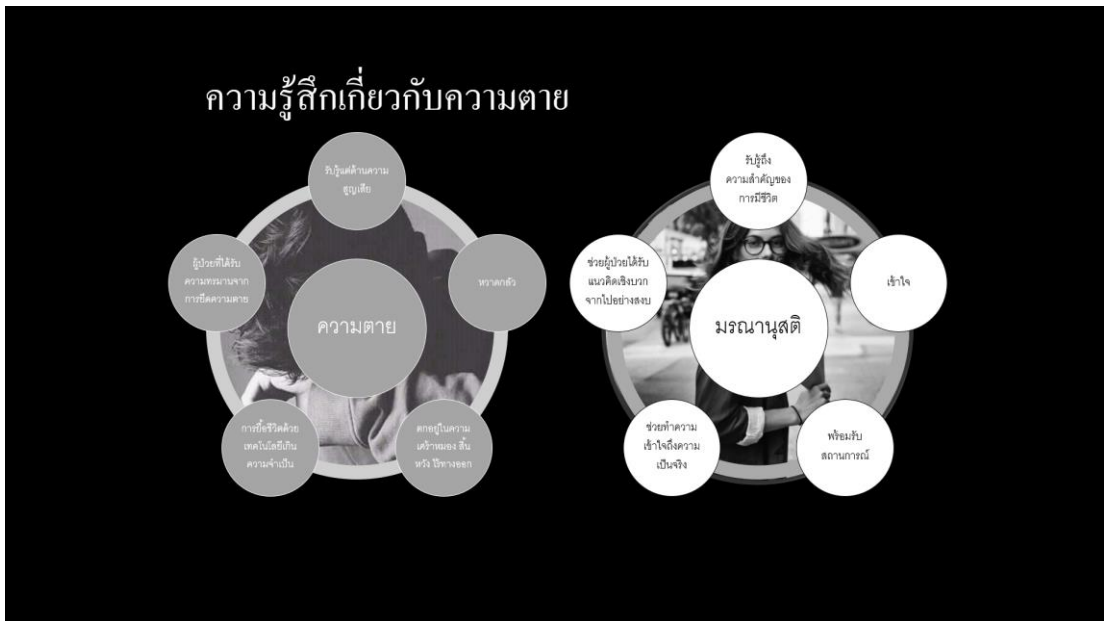
รูปภาพที่ 1 หอจดหมายเหตุพุทธทาส

ที่มา <http://www.arsomsilp.ac.th/bia/>

บทที่ 3

กระบวนการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล

มรณานุสติเป็นแนวคิดช่วยให้มนุษย์เผชิญความตายอย่างสงบ จึงพัฒนาเครื่องมือการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนพัฒนากลไกทางสังคมและวัฒนธรรม ให้เอื้อต่อการเผชิญความตายอย่างสงบ ในขณะเดียวกันก็เกื้อกูลชีวิตและสังคมที่ดำรงมา

รูปภาพที่ 2 ประกอบคำอธิบาย

ที่มา (ปรารธนา,2561)

สรุปหลักการสอนเรื่องมรณานุสติจากการศึกษาค้นคว้าหัวข้อ

หลักการมรณานุสติ		
มรณานุสติ	วัฏจักรของชีวิต ปล่อยวาง ไม่ยึดติด อยู่กับปัจจุบันมีสติ ไม่เบียดเบียน ละอัตตา สันโดษ	สถาปัตยกรรม

ตาราง 1 สรุปหลักการ1

(ปรารธนา ทับทิม,2561)

หลักการมรดกานุสสติ		
Principle.	Image.	Function.
วัฏจักรของชีวิต	การย่อยสลาย การเปลี่ยนแปลงสภาพของวัสดุ	พื้นผิวและวัสดุที่ย่อยสลายได้หรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นผิวผู้กร่อนไปตามกาลเวลา เช่นผนังดิน หลังคาแฝกชั่วคราวของโครงสร้างไม้ถาวร การขึ้นตะไคร้ ผู้กร่อนของพื้นผิวของผนังคอนกรีตไม่ฉาบแต่งของโครงสร้างถาวร
ปล่อยวาง ไม่ยึดติด	สว่างแบบอบอุ่นนุ่มนวล , สภาวะละเอียดของวัสดุ , โครงสร้างเบาบาง	การใช้ระนาบและช่องเปิดในการทำแสง in direct light การ built-in ของผนังกับเฟอร์นิเจอร์ให้ลอยตัว โครงสร้างราบเรียบ เว้นเซาะร่องให้เกิดความรู้สึกว่าวัสดุเบาขึ้น
อยู่กับปัจจุบันมีสติ	จุดโฟกัสด้วย direct light , การเน้นสายตาด้วยขนาดโครงสร้างที่over scale	กิจกรรมทำสมาธิ สวดมนต์ภาวนา ไนรม
ไม่เบียดเบียน ละอึดตา	โครงสร้างกลืนไปกับธรรมชาติ ยกตัวให้พ้นหรือลอดผ่านไปโดยไม่ต้องทำลายทิ้งไป	เว้นช่องเปิดหรือช่องผ่านไม่ขวางการเจริญเติบโตของต้นไม้และทางน้ำ
สันโดษ	ตัดขาดระหว่างสภาวะภายใน-ภายนอก	พื้นที่ ที่ต้องการตัดการรบกวนจากภายนอก พื้นที่นิพพานซึมลง

ตาราง 2 สรุปหลักการ 2

(ปรารภนา ทับทิม,2561)

1. โปรแกรมกิจกรรมพื้นฐาน การเจริญมรณานุสติ

กิจกรรมฝึกเจริญมรณานุสติในรูปแบบเดี่ยว แบบคู่ และแบบกลุ่ม ด้วยกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจชีวิต

รูปภาพที่ 3 การร่วมกิจกรรม

ที่มา http://www.bia.or.th/html_th/events/2012-03-12-09-31-10/item/373-2013-08-03-11-52-59.html

ยอมรับและเข้าใจความตายว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต : ฝึกนอนในทำศพพิจารณาบทมรณานุสติ

รูปภาพที่ 4 ฝึกนอนในโลง

ที่มา <https://www.catdumb.com/death-experience-093/>

กระตุ้นจิตกตัญญู รู้คุณ เมตตา อ่อนโยนต่อผู้มีพระคุณ : ฝึกภาวนาแบบคู่กับหนึ่งคำถาม

รูปภาพที่ 5 ฝึกแบบคู่

ที่มา http://www.bia.or.th/html_th/events/2012-03-12-09-31-10/item/373-2013-08-03-11-52-59.html

มหัศจรรย์

ตรวจสอบการยึดติด-ปล่อยวางที่มีต่อต้นทุนชีวิต : ฝึกภาวนาแบบกลุ่มเรียนรู้ประสบการณ์สูญเสีย

รูปภาพที่ 6 ฝึกรวมกลุ่ม

ที่มา <https://www.catdumb.com/death-experience-093/>

รู้ทันการปรุงแต่งของจิต : ฝึกภาวนาแบบกลุ่มกับวัฏจักรของสิ่งมีชีวิต

รูปภาพที่ 7 การฝึกสมาธิ

ที่มา <https://lifehopeandtruth.com/god/prayer-fasting-and-meditation/what-is-meditation/christian-meditation/>

2. ประเด็นการศึกษาทางสถาปัตยกรรม

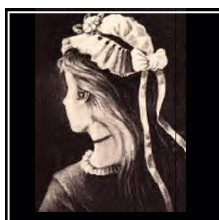
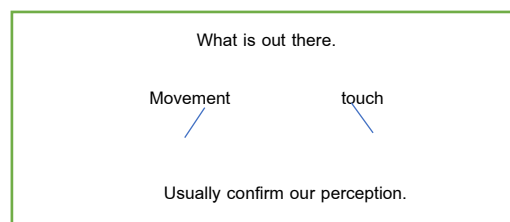
ประเด็นทางสถาปัตยกรรมที่จะศึกษาร่วมด้วย เป็นประสบการณ์การรับรู้ต่อที่ว่างทางสถาปัตยกรรมโดยอ้างอิงด้วยทฤษฎีเกสทอลท์

ทฤษฎีเกสทอลท์ (Gestalt Theory) คืออะไร

เกสทอลท์ (Gestalt) เป็นคำในภาษาเยอรมัน หมายถึง 'รูปร่าง (Shape / Form)' ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ใช้อธิบายการรับรู้ภาพของมนุษย์ (Visual Perception) โดยมีอยู่ 6 หัวข้อหลัก ได้แก่

- 1) ความเหมือน (Similarity)
- 2) ความใกล้ชิด (Proximity)
- 3) รูปร่างและพื้นหลัง (Figure & Ground)
- 4) ความสมมาตร (Symmetry)
- 5) ทางร่วม (Common Fate)
- 6) การปกปิด (Disclosure)

Gestalt's principle พุดถึงแค่ flat figures การนำไปใช้กับ flat form เช่น posters หรือ facades แต่สภาพแวดล้อมรอบตัวนั้น 3 มิติ มากกว่า 2 มิติ หากจะใช้กฎของการรับรู้ (form perception) กับรูป 3 มิติ จะต้องใช้หลักการของ space perception ด้วยการรับรู้ space นั้น เป็นสิ่งที่ปรากฏต่อบุคคลในลักษณะ self – evident

Old Woman...Or Young Girl?
hint: the old woman's nose is the young girl's chin...

รูปภาพที่ 8 หญิงชราหรือเด็กสาว

รูปภาพที่ 9 การรับรู้จากการเห็นภาพ

ที่มา <http://www.angelfire.com/home/tillybud/o> 1 ที่มา <https://travel.mthai.com/world-travel/32>

จากการศึกษาทฤษฎีเกสโตลท์ ข้าพเจ้าจึงเชื่อมโยงเข้ากับ สมมุติฐานความน่าจะเป็นที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่กิจกรรมการเจริญมรณานุสติ โดยการวิเคราะห์ประสบการณ์การรับรู้ต่อที่ว่างทางสถาปัตยกรรม จากกิจกรรมพื้นฐานที่เกิดขึ้น คาดว่าจะได้สมมุติฐาน ดังนี้

กิจกรรมการฝึกนอนในท่าศพพิจารณาบทมรณานุสติ

รูปภาพที่ 10 ประกอบคำอธิบายกิจกรรม

สมมุติฐาน ประสบการณ์รับรู้ต่อที่ว่างทางสถาปัตยกรรมด้วยการปิดล้อมที่ว่างทางสถาปัตยกรรมให้มีความแคบหรือเพดานเตี้ยหรือทั้งสองลักษณะคล้ายกับการนอนในโรงศพ

กิจกรรมการฝึกภาวนาแบบคู่กับหนึ่งคำถามมหัศจรรย์

รูปภาพที่ 11 ประกอบคำอธิบายกิจกรรม

สมมุติฐาน ประสบการณ์รับรู้ต่อที่ว่างทางสถาปัตยกรรมด้วยการสร้างสภาวะแวดล้อมทางสถาปัตยกรรมที่ก่อให้เกิดความสงบรับรู้ได้ถึงสิ่งโดยรอบ เกิดสมาธิในการรวบรวมความคิด เพื่อถ่ายทอดออกมา

ฝึกภาวนาแบบกลุ่มเรียนรู้ประสบการณ์สูญเสีย

รูปภาพที่ 12 ประกอบคำอธิบายกิจกรรม

สมมุติฐาน ประสบการณ์รับรู้ต่อที่ว่างทางสถาปัตยกรรมด้วยการปิดล้อมที่ว่างทางสถาปัตยกรรมและสร้างสภาวะแวดล้อมทางสถาปัตยกรรมที่ก่อให้เกิดความสมาธิในการรับฟัง เกิดสมาธิในการรวบรวมความคิด การเรียนรู้ประสบการณ์ร่วม

ฝึกภาวนาแบบกลุ่มกับวัฏจักรของสิ่งมีชีวิต

รูปภาพที่ 13 ประกอบคำอธิบายกิจกรรม

สมมุติฐาน ประสบการณ์รับรู้ต่อที่ว่างทางสถาปัตยกรรมด้วยการปิดล้อมที่ว่างทางสถาปัตยกรรมและสร้างสภาวะแวดล้อมทางสถาปัตยกรรมที่ก่อให้เกิดความสมาธิในการรับฟังสิ่งที่เกิดขึ้นโดยรอบกาย ได้ยินเสียงและสัมผัสของธรรมชาติที่แวดล้อมกาย

จากการสมมุติฐานความน่าจะเป็นที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่กิจกรรมการเจริญมรณานุสสติ โดยการวิเคราะห์ประสบการณ์การรับรู้ต่อที่ว่างทางสถาปัตยกรรมของกิจกรรมพื้นฐานที่เกิดขึ้น ข้าพเจ้าพบว่า องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเบื้องต้นที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ การรับรู้ต่อที่ว่างทางสถาปัตยกรรมคร่าว ๆ 3 สิ่งอันได้แก่ ระบาย แสง และวัสดุ และข้าพเจ้าได้นำมาศึกษาทดลอง ดังนี้

3. การ ศึกษาาระนาบ

3.1.ระนาบยกพื้น

ระนาบยกพื้น ทำให้ความต่อเนื่องของที่ว่าง บนระนาบยกพื้นกับที่ว่างโดยรอบแยกขาดจากกัน

ความกลมกลืนหรือแตกต่างระหว่างระนาบยกพื้นกับที่ว่างโดยรอบขึ้นอยู่กับลักษณะของขอบ

ความต่อเนื่องของที่ว่างและมุมมอง จะแปรเปลี่ยนไปตามระดับของระนาบยกพื้น

- 1) ความต่อเนื่องของที่ว่างและมุมมองยังมีอยู่ ความสัมพันธ์ติดต่อกันเป็นไปได้อย่างตรง

รูปภาพที่ 14 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 1

ที่มา(ปรารธนา ทับทิม,2561)

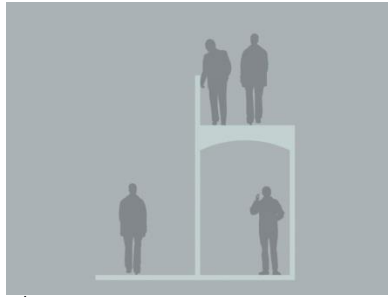
- 2) ความต่อเนื่องของมุมมองยังคงมีอยู่ ความต่อเนื่องของที่ว่างถูกปิดกั้น ความสัมพันธ์ติดต่อกันทำได้โดยอาศัยบันไดหรือทางลาด

รูปภาพที่ 15 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 2

ที่มา(ปรารธนา ทับทิม,2561)

3) ความต่อเนื่องของที่ว่างและมุมมองหายไป ความสัมพันธ์ติดต่อกันไม่ได้โดยตรง

รูปภาพที่ 16 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 3

ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

3.2.ระนาบลดพื้น

ระนาบลดพื้นมีลักษณะเช่นเดียวกับระนาบยกพื้น แต่มีระดับความแตกต่างกับที่ว่างโดยรอบในทิศทางตรงกันข้าม

ความต่อเนื่องของมุมมองและที่ว่างนั้นขึ้นอยู่กับระดับของระนาบ

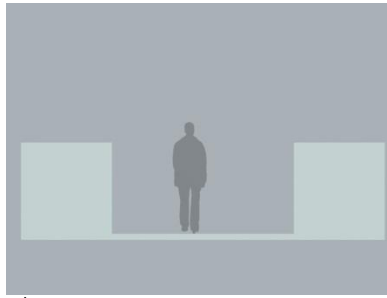
1) ความต่อเนื่องระหว่างที่ว่างภายนอกและภายในยังมีอยู่

รูปภาพที่ 17 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 4

ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

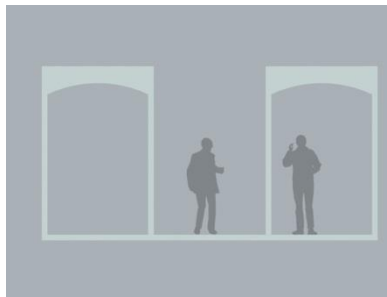
2) ความต่อเนื่องของที่ว่างและมุมมองหายไป แต่ปริมาณที่ว่างบนระนาบลดพื้นนั้นชัดเจนขึ้น

รูปภาพที่ 18 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 5

ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

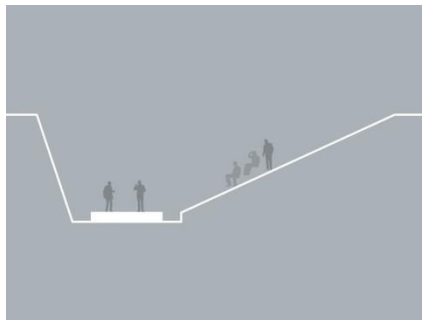
3) ความต่อเนื่องระหว่างที่ว่างและมุมมองหายไปสร้างปริมาตรที่ว่างขึ้นมาใหม่

รูปภาพที่ 19 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 6

ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

4) การเปลี่ยนแปลงของระนาบลดพื้นที่ค่อยลดลงไป มีผลกับความต่อเนื่องของที่ว่างและมุมมอง

รูปภาพที่ 20 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 7

ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

3.3. ความสูงของระนาบ

ความสูงของระนาบแนวตั้งสัมพันธ์กับระดับสายตาและสัดส่วนของร่างกายมนุษย์

- 1) ระดับเข้า เป็นเสมือนขอบนั่ง ไม่สร้างความรู้สึกรัดอึดอัด
- 2) ระดับเอว สร้างความรู้สึกรัดอึดอัด แต่มุมมองและที่ว่างยังต่อเนื่อง

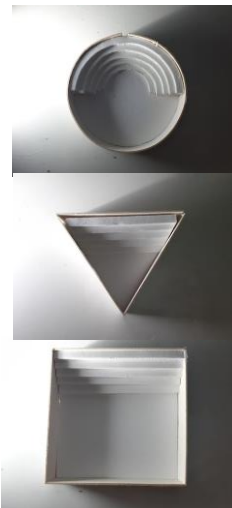
- 3) ระดับสายตา สร้างความรู้สึกปิดล้อมมาก มุมมองและที่ว่างแยกออกจากกัน
- 4) ระดับเหนือศีรษะสร้างความรู้สึกปิดล้อมทั้งมุมมองและที่ว่าง

รูปภาพที่ 21 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 8

ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

การทดลอง รูปทรงของพื้นที่ปิดล้อมกับระนาบยกพื้น-ลดพื้น ด้วยรูปทรงพื้นฐาน เพื่อหารูปทรงพื้นฐานที่เหมาะสมในการออกแบบพื้นที่ปิดล้อมทางสถาปัตยกรรมที่ใช้สำหรับการบรรยาย หรือการประชุม

รูปภาพที่ 22 ประกอบคำอธิบายการทดลองระนาบ 9

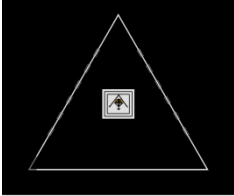
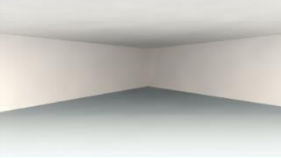

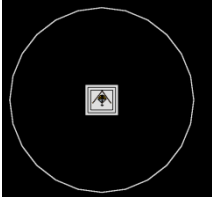
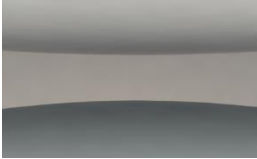
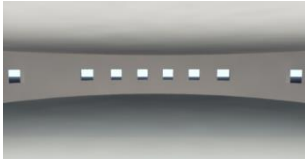
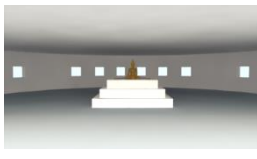
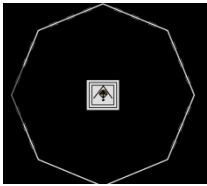

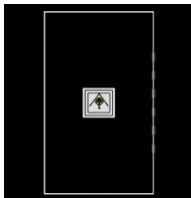
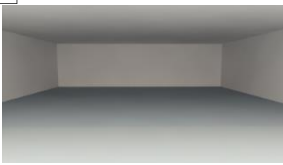
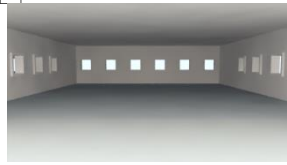
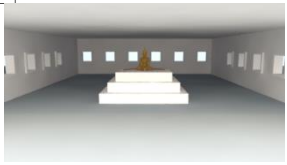

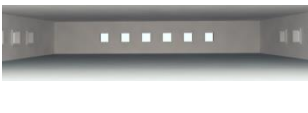
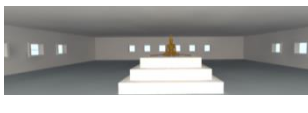
ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

วงกลม เหมาะแก่การออกแบบพื้นที่การแสดงและฟังบรรยาย เพราะมุมมองของผู้เข้าร่วมจะเปิดกว้างมองเห็นกันได้หมด

สามเหลี่ยม เหมาะแก่การออกแบบที่ต้องการจุดรวมสายตาไปในทิศทางเดียวกันแต่ไม่ค่อยสมในการออกแบบการใช้งานนักเพราะมีมุมแคบที่ไม่สามารถใช้สอยได้จริง

สี่เหลี่ยม เป็นทรงพื้นฐานในการออกแบบการใช้งานให้หลายลักษณะ

การทดลองผลจากการเปลี่ยนแปลงจากรูปทรงที่ส่งผลกับพื้นที่ภายใน

รูปทรง	No void	void	with object
☐ 	☐ 	☐ 	☐
☐ 	☐ 	☐ 	☐
☐ 	☐ 	☐ 	☐
☐ 	☐ 	☐ 	☐
☐ 	☐ 	☐ 	☐

ตาราง 3 การทดลองผลจากการเปลี่ยนแปลงจากรูปทรงที่ส่งผลกับพื้นที่ภายใน

(ปรารภนา ทับทิม,2561)

จากการทดลองรูปทรงของที่ว่าง มีผลต่อการใช้งานโดยสรุปคือ รูปทรงสามเหลี่ยมไม่ค่อยเหมาะในการออกแบบเพื่อการใช้สอยภายในโดยสะดวก ส่วนของมุมจะไร้ประโยชน์โดยทันที

เพราะมีความแคบเกินไป ส่วนรูปทรงของวงกลมและแปดเหลี่ยมไม่ค่อยแตกต่างกันนักด้านพื้นที่ใช้สอยภายใน หากแต่ได้มุมมองภายนอกที่แตกต่างกันแล้วแต่การเปิดช่องของช่องเปิด ส่วนรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าและจัตุรัสนั้นเป็นรูปทรงพื้นฐานที่นิยมของการออกแบบที่วางโดยมาก อยู่แล้วโดยจะเลือกการใช้ที่เหมาะสมการใช้สอยมากที่สุด สี่เหลี่ยมผืนผ้าให้มุมมองทางลึกได้ดี ส่วนสี่เหลี่ยมจัตุรัสก็ง่ายต่อการจัดวางส่วนการใช้สอย

4. การศึกษารูปแบบทางทฤษฎีของแสง

4.1. แหล่งกำเนิดแสง

แสงคือ พลังงานรูปหนึ่ง ที่ไม่มีตัวตน แต่สามารถทำงานได้ แสงช่วยให้เรามองเห็นสิ่งต่าง ๆ แสงเปลี่ยนมาจากพลังงานรูปหนึ่งแล้วยังเปลี่ยนไปเป็นพลังงานรูปอื่นได้ แสงสว่างมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งหลายทั้งทางตรงและทางอ้อม

- 4.1.1 แสงธรรมชาติ (Natural Light) แหล่งกำเนิดแสงในธรรมชาติได้แก่ แสงจากดวงอาทิตย์ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดพลังงานของชีวิตบนโลก เป็นพลังงานที่ไม่จำกัดการใช้งานและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือซ่อมบำรุงใดๆ
- 4.1.2 แสงประดิษฐ์ (Artificial Light) แสงประดิษฐ์เป็นแหล่งกำเนิดแสงที่สร้างโดยมนุษย์เพื่ออำนวยความสะดวก โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปตามการใช้งานของยุคสมัยเริ่มตั้งแต่การใช้แสงจากไฟ จนพัฒนามาเป็นไฟฟ้า ที่มนุษย์สามารถควบคุมแสงสว่างได้ด้วยตัวเอง เช่นการควบคุมระดับความเข้มของแสงสว่างจากหลอดไฟ

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่แสงประดิษฐ์มาสามารถทดแทนแสงธรรมชาติได้ นั่นคือ “การเปลี่ยนแปลง” การที่แสงธรรมชาติมีความเป็นชีวิต ที่สามารถเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน เหมือนการสื่อสารระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เป็นทั้งปรากฏการณ์ และวัฏจักรที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงเวลา และความรู้สึกของมนุษย์โดยตรง

4.2. คุณสมบัติของแสง

แสงจะมีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ข้อ ได้แก่

- 1) การเดินทางเป็นแสงตรง
- 2) การหักเหของแสง เมื่อแสงเดินทางผ่านวัตถุหรือตัวกลางโปร่งแสง

- 3) การสะท้อนของแสง จากตัวกำเนิดแสงไปสู่ตัวกลางที่มีความหนาแน่นตัวหนึ่ง แล้วส่งลำแสงไปตกกระทบผิววัตถุอีกตัวหนึ่ง แล้วสะท้อนกลับสู่ตัวต้นกำเนิด

ในงานสถาปัตยกรรม เราใช้แสงด้วยประโยชน์ต่าง ๆ นานัปการ ดังเช่น

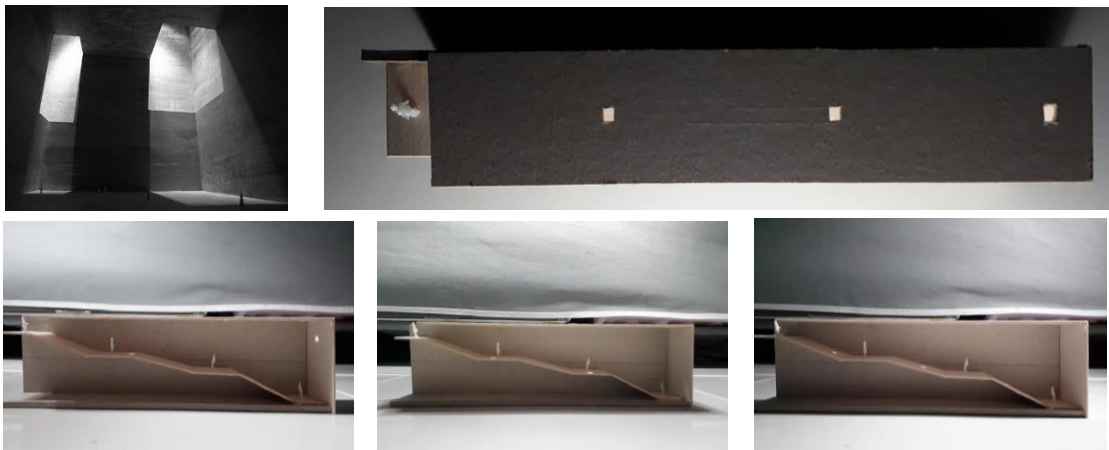
- 1) การแสดงออกของแสง-เงาต่อความรู้สึก (Light-Shadow)
- 2) แสงกับการสร้างความหมายในงานสถาปัตยกรรมมนุษย์
- 3) ต้องการแสงเพื่อการมองเห็น เพื่อตอบสนองต่อจิตใจและความรู้สึก

การใช้แสงในงานออกแบบจะต้องตอบสนองความต้องการของแสงได้ ดังเช่น

- 1) การใช้แสงเพื่อชี้นำหรือนำทาง
- 2) การใช้แสงเพื่อบอกเวลา
- 3) การใช้แสงเพื่อให้ความสดชื่น
- 4) การใช้แสงเพื่อทำให้เกิดความปลอดภัย
- 5) การใช้แสงเพื่อเน้น
- 6) การใช้แสงนำสายตาเพื่อให้เกิดความสนใจ

การทดลองด้วยแสง

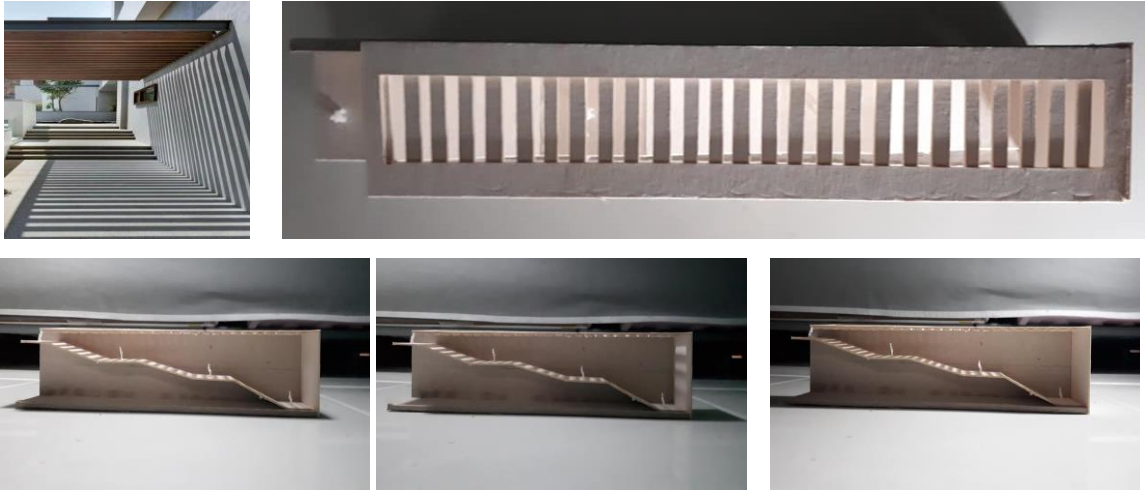
การทดลอง คุณภาพของแสงกับขนาดรูรับแสงและมุมแสงที่ต่างกัน

รูปภาพที่ 23 ประกอบคำอธิบายการทดลองแสง 1

ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

การทดลองขนาดรูรับแสง 1ม. X 1ม. ส่งตัวกำเนิดแสงจากทางด้านบนให้ตกกระทบพื้นด้านล่าง เหมือนรูรับแสงของถ้ำ อันแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ ว่าทุกชีวิตล้วนกลับคืนสู่ธรรมชาติ มุมของแสงช่วยบอกช่วงเวลาภายนอก

รูปภาพที่ 24 ประกอบคำอธิบายการทดลองแสง 2

ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

การทดลองการรับแสงแบบระแนงที่มีความถี่เท่ากัน ส่องตัวกำเนิดแสงจากทางด้านบนให้ตกกระทบพื้นด้านล่าง อันแสดงถึงธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเรา ให้ Dynamics ที่มีชีวิตชีวา

การทดลอง คุณภาพของแสงกับระแนงที่ต่างความสูงกัน

รูปภาพที่ 25 ประกอบคำอธิบายการทดลองแสง 3

ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

จากแหล่งกำเนิดแสงสู่วัตถุ แม้ว่ารูรับแสงขนาดเท่ากันแต่หากพื้นผิววัตถุ ที่มีการตกกระทบของแสงมีความสูงที่ต่างกัน พื้นผิวที่อยู่ใกล้กว่าจะมีลำแสงสว่างที่ชัดเจนกว่าไม่ว่าความถี่ของรูรับแสงจะมากหรือน้อย

การทดลอง รูปทรงของพื้นที่ปิดล้อมคุณภาพของแสงในความลึก

รูปภาพที่ 26 ประกอบคำอธิบายการทดลองแสง 4

ที่มา(ปรารภนา ทับทิม,2561)

ความลึกของที่ว่าง หากไม่มีการเปิดช่องแสง ก็จะทำให้รู้สึกถึงความลึกมากขึ้น เมื่อสิ้นสุดจุดที่ลำแสงส่องไปถึง แต่หากมีการเปิดรับช่องแสง ก็จะไม่รู้สึกถึงความลึกเท่าไรแต่จะทำให้รู้สึกถึงความต่างของระนาบภายนอก-ภายใน มากกว่า

5. การศึกษาวัสดุ

การเลือกใช้วัสดุและผิวสัมผัสที่ได้จากธรรมชาตินั้นดูจะเหมาะสมที่สุด เพราะการเติมแต่งที่น้อยหรือกระบวนการแปรรูปน้อยในแง่ความรู้สึกต่อวัสดุจะไม่ทำให้เกิดอารมณ์ที่หิวหาวหรือตระการตาใดๆ จะให้ความสงบแก่สายตาและให้อารมณ์ที่ดูราบเรียบสมถะ

วัสดุที่ให้การรับรู้ผ่านความเก่าและการเวลาเป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ถึงวัฏจักรของชีวิตและให้อารมณ์ของแก่นแท้ชีวิตได้มากกว่า

รูปภาพที่ 27 ประกอบคำอธิบายการวัสดุ

6. สรุปผลการศึกษา

หลักการ	ระนาบ	แสง	วัสดุ
วัฏจักรของชีวิต	ระนาบเส้นแนวตั้ง ที่ๆเกิดการเคลื่อนตัว การเอียงของแสงเมื่อเวลาผ่านไป	กั้นการผ่านของแสงให้แสงเกิดความคอนทราสต์ออกมาเป็นช่วงๆให้การเอียงองศาของแสงตามเวลาอย่างชัดเจน	ไม้ ไม่มีการตกแต่งสีเคลือบไม้ หรือพื้นผิววัสดุไร้การตกแต่ง ที่เก่าไปตามกาลเวลา
ปล่อยวาง ไม่ยึดติด	ทำให้เส้นระนาบตั้งลอยตัวด้วยพื้นน้ำ	แสงเข้าสู่ภายในปกติไม่มีการควบคุมระดับการเกิดแสงใดๆ	พื้นผิววัสดุไร้การตกแต่ง หรือพื้นทรายละเอียดเหยียบไม่ติดเท้า

หลักการ	ระนาบ	แสง	วัสดุ
อยู่กับปัจจุบันมีสติ	ใช้ระนาบแนวตั้งซ้อน สลับกันให้เกิดแสง ภายในสเปซน้อยที่สุด เข้าได้แต่อากาศ	กำหนดการเข้าของแสง สู่พื้นที่ใช้สอยจาก ด้านบน เน้นเป็นแสง direct light	พื้นผิวขัดมัน มีการ สะท้อนเห็นเป็นภาพ เลื่อนราว เช่น คอนกรีตขัดมัน กระเบื้องหินอ่อน
ไม่เบียดเบียน ละอียดตา	การยกระนาบให้พ้นจาก ทรัพยากรหรือไม่ขวาง กั้นการเจริญเติบโตของ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งมีชีวิตอื่นๆ	แสงเข้าสู่ภายในปกติไม่ มีการควบคุมระดับการ เกิดแสงใดๆ	วัสดุจากดินหรือ ทรายมา เป็น องค์ประกอบหลัก ให้ เกิดความถ่อมตน ที่สุด
สันโดษ	ระนาบแนวตั้งที่สูงเกิน กว่าค่าระดับสามตา2-3 เท่าตัวและชนกันใน ความกว้างที่ไม่เกิน2 เมตร	กำหนดการเข้าของแสง สู่พื้นที่ใช้สอยจาก ด้านบนทางเดียว	พื้นผิววัสดุไร้การ ตกแต่ง ผิวด้านไม่ ก่อให้เกิดการสะท้อน กลับของแสงหรือ ภาพใดๆ

ตาราง 4 ตารางสรุปผลการทดลอง

(ปรารถนา ทับทิม, 2561)

จากการศึกษาทดลองด้วยองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเบื้องต้น ด้วย ระนาบ แสง และวัสดุ นั้น ได้ส่วนของการออกแบบพื้นที่ ที่จะใช้ในการออกแบบ เพื่อกิจกรรมการฝึกเจริญมรณานุสสติแต่ในด้านของการสร้างประสบการณ์รับรู้ต่อที่ว่างทางสถาปัตยกรรมนั้นยังไม่สมบูรณ์เนื่องด้วยยังมีองค์ประกอบร่วมอื่นๆเพื่อก่อให้เกิดการออกแบบที่เหมาะสมแก่กิจกรรมการฝึกเจริญมรณานุสสติ เช่นสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ การออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม และยังต้องศึกษาศาสตร์อื่นๆร่วมด้วย ซึ่งต้องศึกษาเพิ่มเติมร่วมกันในภาคการออกแบบต่อไป

บทที่ 4

การประยุกต์ในงานออกแบบสถาปัตยกรรม

1. รายละเอียดการเลือกโครงการเพื่อประยุกต์แนวคิด

ความสำคัญในการเลือกทำเลที่ตั้ง เนื่องจากสถานปฏิบัติธรรมตามแนวทางของหลักการ มรณานุสสติที่เป็นที่รู้จักมากนั้นคือแนวทางของท่านพุทธทาสภิกขุ เป็นโครงการที่ให้ผู้ที่ สนใจในการศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนพุทธวจนได้ใช้เพื่อศึกษาและนำไปปฏิบัติในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการทำกิจกรรมในการศึกษาความรู้ทั่วไปอันเป็น ประโยชน์แก่ประชาชน และเพื่อสืบสานเผยแพร่ตามเจตนารมณ์ของท่านพุทธทาสภิกขุ

ดังนั้น ทำเลที่เหมาะสมสำหรับการเลือกที่ตั้งโครงการ จึงมีความสำคัญและจะต้องมี ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับแหล่งของศาสนา อยู่ในตัวเมือง เพื่อการเข้าถึงและผู้ใช้สามารถเข้า มาใช้งานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้จะต้องเป็นทำเลที่ตั้งโครงการที่มีการติดต่อและเชื่อมโยงกับ เส้นทางถนน ระบบการคมนาคมต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงโครงการ

จากเงื่อนไขการวิเคราะห์การเลือกที่ตั้งจึงเห็นสมควรเลือกพื้นที่ของเสถียรธรรมสถาน อันเป็นโครงการที่เกิดขึ้นในความศรัทธาเลื่อมใสของแม่ชีตันสนีย์ เสถียรสุต ที่มีต่อแนวทางการ ปฏิบัติของท่านพุทธทาสภิกขุ อันมีเจตจำนงที่จะสร้างสถานที่เพื่อการปฏิบัติธรรมและการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันสถานที่เห็นนี้ก็มิมีประชาชนรู้จักกันอย่างกว้างขวางในฐานะ สถานปฏิบัติธรรม เกี่ยวกับการภาวนาอาณานาปาณสติ และพื้นที่ของโครงการก็อยู่ในย่านชุมชนพักอาศัย และ โรงเรียนจำนวนมาก รวมถึงมีความสะดวกต่อการเข้าถึงในการเดินทางมายังพื้นที่โครงการได้ ง่าย

เสถียรธรรมสถาน

ข้อมูลเบื้องต้นของที่ตั้งโครงการ

● เจ้าของ	เสถียรธรรมสถาน
● สถาปนิกธรรมศาลา	ธีระพรหมปัทมะ
● สถาปนิกเรือนไทย	ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี
● ออกแบบจัดสวน	ชาวเสถียรธรรมสถาน

รูปภาพที่ 28 เสถียรธรรมสถาน 1

ที่มา www.sdsweb.org

- พื้นที่รวม 14 ไร่ (ที่ดินได้จากการบริจาค)
- พื้นที่อาคาร 2,000 ตารางเมตร (ประมาณจากผังโครงการ)
- ที่ตั้ง ซอยวัชรพล รามอินทรา 55 กรุงเทพฯ
- ปีที่เปิดให้บริการ พ.ศ. 2531

เสถียรธรรมสถาน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 โดยแม่ชีศันสนีย์ เสถียรสุต ภายใต้ความอนุเคราะห์จาก “กองทุนเสถียรธรรม” คือส่งเสริมการศึกษาธรรมะ ปฏิบัติธรรมะ และเผยแผ่ธรรมะ

ได้เริ่มดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยเฉพาะเด็ก สตรีและนักบวช ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เพื่อแบ่งปันความสุข สงบเย็นต่อเพื่อนมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากปัญหา โดยใช้หลักพุทธธรรมนำสังคม เมื่อแรกก่อตั้ง เสถียรธรรมสถาน พระธรรมโกศาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ) ได้เมตตาตามอบธรรมพร แต่เสถียรธรรมสถาน ใจความตอนหนึ่งว่า

“... สถานที่นี้ ผู้จัดสร้างมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษาธรรมะ ปฏิบัติธรรมะ และเผยแผ่ธรรมะ แก่คนที่ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจ หรือคนที่รู้ที่เข้าใจแล้ว แต่ยังไม่ก้าวหน้า ก็มาพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้น เพราะการมีธรรมะเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชีวิต ชีวิตที่มีธรรมเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ชีวิตที่ขาดธรรมะเป็นชีวิตที่บกพร่อง ...”

รูปภาพที่ 29 เสถียรธรรมสถาน 2

ที่มา www.sdsweb.org

วัตถุประสงค์ของโครงการเสถียรธรรมสถาน

- เพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม
เผยแผ่ธรรมะแก่เพื่อนมนุษย์
สามารถนำธรรมะไปใช้ดับทุกข์ในชีวิตประจำวัน
ให้มีชีวิตที่สงบและเป็นประโยชน์
- เพื่อสานิตการทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของ
ชุมชน

โดยใช้หลักพุทธธรรมนำสังคม

- เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ

ได้มาทำแบบฝึกหัดร่วมกัน ในการให้และ การรับ ผ่านการทำงานเพื่อสังคม

อันจะเป็นประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น

แนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม

- การเรียนรู้การดำเนินชีวิตในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ระหว่าง คน พืช ลารรพสัตว์ทั้งหลาย

โดยรู้จักคุณค่าของชีวิตของสิ่งต่างๆ

การอยู่อาศัยโดยไม่เบียดเบียนกัน

สร้างบรรยากาศของชุมชนให้เกิดความเกื้อกูลกัน

องค์ประกอบของเสถียรธรรมสถาน

- พื้นที่โครงการทั้ง 14 ไร่ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ
- บริเวณเปิดสำหรับกิจกรรมทั่วไปประมาณ 10 ไร่
- บริเวณสำหรับที่พักประมาณ 4 ไร่

รูปภาพที่ 30 เสถียรธรรมสถาน 3

ที่มา www.sdsweb.org

องค์ประกอบของเสถียรธรรมสถาน

- พื้นที่โครงการทั้ง 14 ไร่ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ
- บริเวณเปิดสำหรับกิจกรรมทั่วไปประมาณ 10 ไร่
- บริเวณสำหรับที่พักประมาณ 4 ไร่
- ส่วนกิจกรรมทั่วไป 10 ไร่ ได้แก่
- ธรรมสวัสดิ์ (Reception)
- ชุมนวดเพื่อสุขภาพ
- ห้องประดิษฐานพระสารีริกธาตุ

- ธรรมศาลา
- หอศิลป์
- ร้านดอกไม้
- Open Secret
- ร้านสายสัมพันธ์
- ร้านไอติมธรรมรส
- สำนักงาน
- หมูเรือนไทย
- โรงอาหาร
- ซึ่งโครงการทั้งหมด 14 ไร่นี้ แบ่งเป็นพื้นที่
Open space สำหรับการทำกิจกรรมกลางแจ้ง
ประมาณ 80% สิ่งก่อสร้างต่างๆจึงถูกโอบล้อม
ไปด้วยธรรมชาติ landscape
อันได้แก่ ลานโพธิ์ สระบัว สะพานสติ และสวนป่า

รูปภาพที่ 31เสถียรธรรมสถาน 4

ที่มา www.sdsweb.org

2.การวิเคราะห์โปรแกรมในการออกแบบ

ลักษณะโครงการและกิจกรรมโครงการ

ส่วนกิจกรรม

- ศาลาสวดมนต์ภาวนา ธรรมศาลา
- ห้องกิจกรรมภาวนา (ห้องนิพพานซิมลอง)
- ลานกิจกรรมกลางแจ้ง (ลานโพธิ์)

ส่วนบริการ

- ประชาสัมพันธ์ (ธรรมสวัสดิ์)
- สำนักงานบริหาร
- สวนพักผ่อน
- ร้านค้าขายของที่ระลึก (ร้านสายสัมพันธ์)
- โรงอาหาร

ส่วนที่พัก

- ที่พักเจ้าหน้าที่โครงการ
- ที่พักผู้เฝ้ารักษาหญิง,แม่ชี
- ที่พักผู้เข้าอบรมแบบค้างคืน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพื้นที่ภายในโครงการ

Function Diagram

รูปภาพที่ 32 ประกอบคำอธิบาย

ที่มา (ปรารธนา ทับทิม,2561)

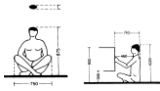
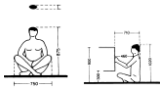
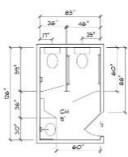

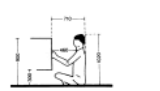
โครงการที่นำมาออกแบบนี้มีการใช้งานทั้งเพื่อเป็นพื้นที่กิจกรรมและส่วนของการพักอาศัยภายในโครงการด้วยจึงมีการวางลำดับการเข้าถึงให้พื้นที่กิจกรรมเข้าถึงได้ง่ายและพื้นที่

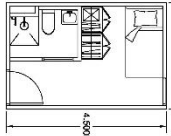
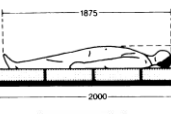
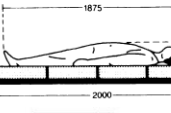
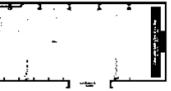
พักอาศัยจะถูกเข้าถึงได้เป็นลำดับสุดท้ายเพื่อการตัดกรองความสับสนในการเข้าถึงจากบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ

จากการศึกษารายละเอียดพื้นที่ใช้สอย จึงได้ทำการอ้างอิงขนาดพื้นที่ใช้สอยเดิมเพื่อนำมาทำการออกแบบจากแหล่งศึกษาดังนี้

A : Neufert Architect's data B : ขนาดจากโครงการเดิม C : ศึกษาวิเคราะห์

หน้าที่และกิจกรรม	พื้นที่	จำนวน ผู้ใช้งานหรือ จำนวนชุด การใช้งาน	พื้นที่/หน่วย 	พื้นที่ตร.ม.	อ้างอิง
ส่วนกิจกรรม ที่ทางศาสนา	ธรรมศาลา	120 คน	2 ตรม./คน 	240 ตร.ม.	A
	ห้องเก็บอุปกรณ์		10%	24 ตร.ม.	C
	ห้องน้ำส่วนธรรมศาลา	2 ชุด		30 ตร.ม.	B
	สวนพักผ่อน	1 ชุด	240 ตร.ม.	240 ตร.ม.	A
	Circulation		30%	161 ตร.ม.	
	รวมพื้นที่			695 ตร.ม.	
ส่วนกิจกรรม ที่ทั่วไป	ลานโพธิ์	120 คน	2 ตรม./คน 	240 ตร.ม.	A
	ห้องนิพพานซิมลอง	120 คน		240 ตร.ม.	A

หน้าที่และกิจกรรม	พื้นที่	จำนวน ผู้ใช้งานหรือ จำนวนชุด การใช้งาน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่ตร.ม.	อ้างอิง
ส่วนที่พัก	ที่พักเจ้าหน้าที่ โครงการ	36 ชุด	13.5 ตร.ม. 	486 ตร.ม.	A
	ที่พักผู้นักบวชหญิง,แม่ ชี	72 คน	7.5 ตร.ม. 	540 ตร.ม.	A
	ที่พักผู้เข้าอบรมแบบ ค้างคืน	120 คน	7.5 ตร.ม. 	900 ตร.ม.	A
	ห้องอาบน้ำ	3 ชุด	20 ตร.ม. 	60 ตร.ม.	C
	สวนพักผ่อน	2 ชุด	240 ตร.ม.	480 ตร.ม.	
	Circulation		30%	740 ตร.ม.	C
	รวมพื้นที่				3206ตร.ม.

ตาราง 5 สรุปพื้นที่ใช้สอย

(ปรารถนา ทับทิม,2561)

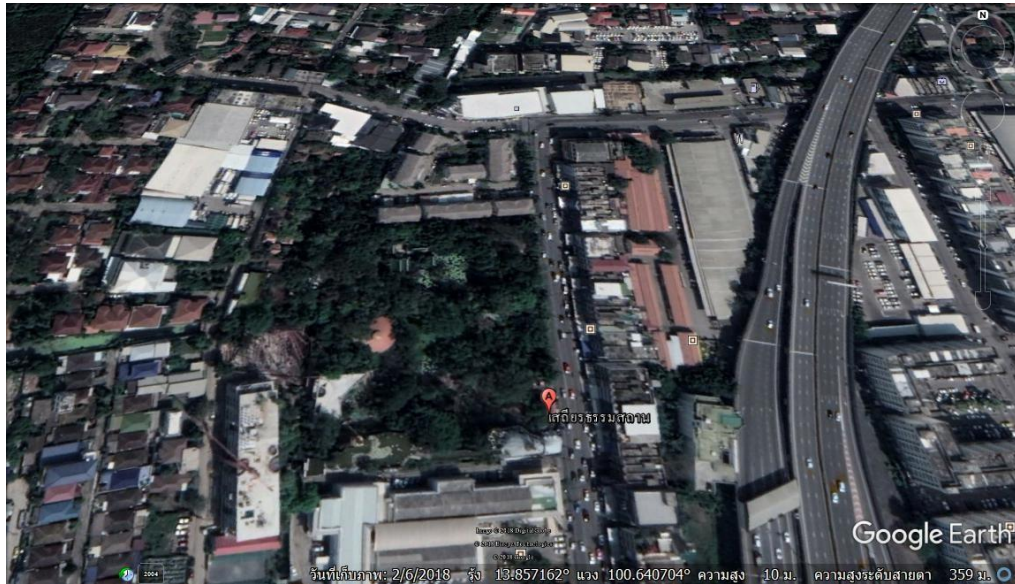
จากการศึกษารายละเอียดพื้นที่ใช้สอย จึงนำมาคำนวณพื้นที่ जोดรถเพื่อนำมาทำการ
ออกแบบดังนี้

พื้นที่ส่วนที่จอดรถสามารถคำนวณได้จากจำนวนที่จอดรถตามกฎหมายกำหนด โดยอ้างอิงจากกฎหมายควบคุมอาคาร กรุงเทพมหานคร ซึ่งกำหนดให้อาคารสาธารณะขนาดใหญ่มีจำนวนที่จอดรถ รถยนต์ 1 คัน / 120 ตร.ม.

- ส่วนกิจกรรม

ส่วนกิจกรรมทางศาสนา	695 ตร.ม.
ส่วนกิจกรรมทั่วไป	975 ตร.ม.
 - ส่วนบริการ 1636 ตร.ม.
 - ส่วนที่พัก 3206 ตร.ม.
 - ทางสัญจร 30% 1954 ตร.ม.
- รวมพื้นที่ใช้สอย 8466 ตร.ม.
- ดังนั้นจำนวนที่จอดรถเท่ากับ $8466 / 120 = 71$ คัน
- ซึ่งพื้นที่สำหรับจอดรถ 1 คันรวมกับพื้นที่สัญจรรถ = 24 ตร.ม.
- ดังนั้นพื้นที่จอดรถเท่ากับ $71 \times 24 = 1704$ ตารางเมตร

4.การวิเคราะห์พื้นที่ตั้งโครงการ

รูปภาพที่ 33 ที่ตั้งโครงการเสถียรธรรมสถาน

ที่มา www.googlemap.com

พื้นที่ตั้งโครงการตั้งอยู่ที่ : 23 ถนน วัชรพล ถนน วัชรพล แขวง ท่าแร้ง เขต บางเขน กรุงเทพมหานคร 10230

ที่ดินเดิมของโครงการนี้มีขนาดถึงกว่า 16 ไร่ และที่ดินแปลงนี้ยังถูกแบ่งออกเป็น 3 แปลง ด้วย ลำรางสาธารณะประโยชน์ ที่ใช้การระบายน้ำของพื้นที่ชุมชน ผู้ศึกษาจึงเลือกพื้นที่ 1 ส่วนเพื่อนำมาทำการศึกษาและออกแบบโดยเลือกเอาที่ดินแปลงใหญ่ที่สุดมาใช้ในการออกแบบ คือที่ดินแปลงด้านซ้าย พื้นที่ 16700 ตร.ม. ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้สามารถสร้างพื้นที่ใช้สอยได้ไม่เกิน 50100 ตร.ม.

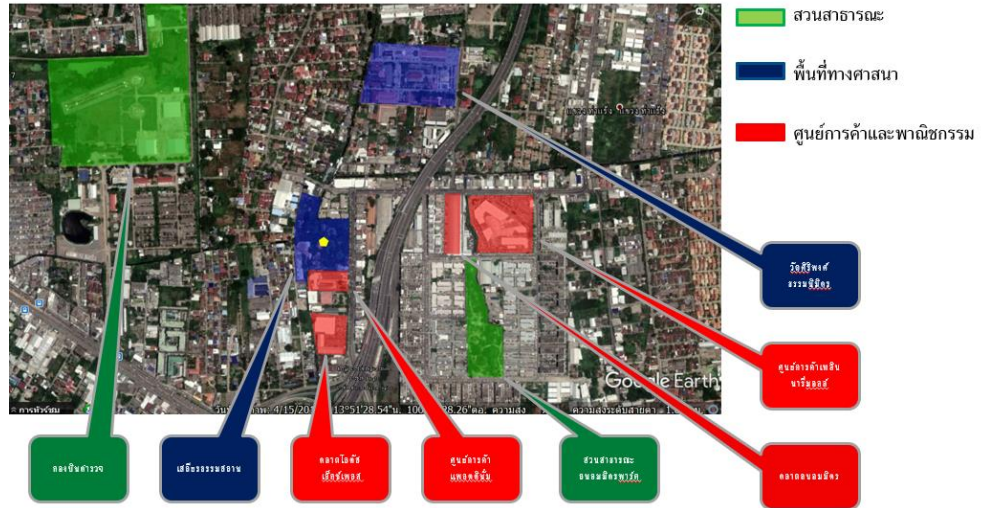
รูปภาพที่ 36 ภาพถ่ายทางอากาศ ไซต์รวมของโครงการ 1

รูปภาพที่ 35 ภาพการแบ่งประเภทที่ดิน ไซต์รวมของโครงการ

รูปภาพที่ 34 ภาพถ่ายทางอากาศ ไซต์รวมของโครงการ 2

รูปภาพที่ 37 สถานที่สาธารณะโดยรอบโครงการ

ที่มา (ปรารถนา ทับทิม, 2561)

ภาพแสดงจุดของสถานที่สาธารณะที่อยู่ใกล้เคียงพื้นที่ของโครงการจะสังเกตเห็นได้ว่าโดยรอบโครงการนั้นส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัย

ทิศเหนือ

หมู่บ้านพาร์ค แกลลอรี่

ที่พักอาศัย 2- 3 ชั้น ความสูง 9 เมตร

เป็นจุดที่สงบเหมาะแก่โซนที่ไม่ต้องการการรบกวน

รูปภาพที่ 38 วิเคราะห์ไซต์ ทิศเหนือ

ที่มา www.googlemap.com

รูปภาพที่ 39 วิเคราะห์ไซต์ หมู่บ้านพาร์คแกลลอรี่

ที่มา www.googlemap.com

ทิศใต้

The Platinum Place เป็น
Community Mall ความสูง 2 ชั้น
ความสูง 6-7 เมตร เป็นจุดที่เป็น
ทางเข้าออกของโครงการติดกัน
เหมาะแก่การทำพื้นที่ public zone

รูปภาพที่ 40 วิเคราะห์ไซต์ ทิศใต้

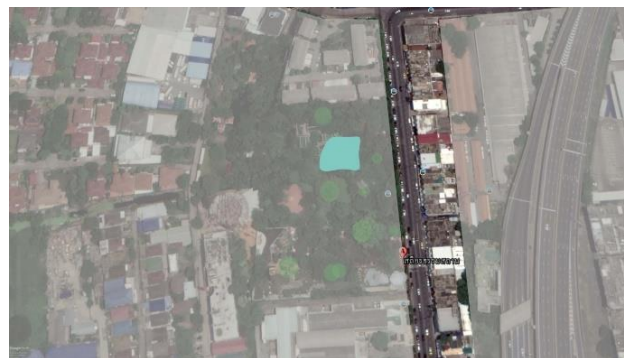
ที่มา www.googlemap.com

รูปภาพที่ 41 วิเคราะห์ไซต์ The Platinum Place

ที่มา www.googlemap.com

ทิศตะวันออก

ถนน 4 เลน ความกว้าง 12 เมตร
และอาคารพาณิชย์สูง 4 ชั้น ความ
สูงไม่เกิน 15 เมตรเป็นจุดที่เป็น
ถนน
และมีความพลุกพล่านของคนและ
รถสูงเหมาะแก่การทำพื้นที่ public
zone

รูปภาพที่ 42 วิเคราะห์ไซต์ ทิศตะวันออก

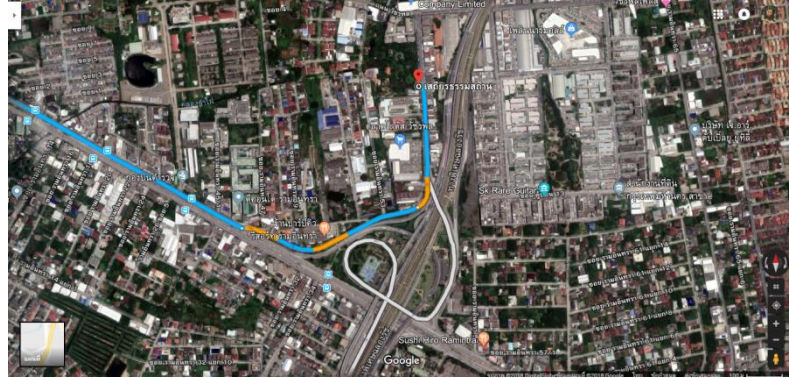
ที่มา www.googlemap.com

รูปภาพที่ 43 วิเคราะห์ไซต์ ถนนหน้าโครงการ

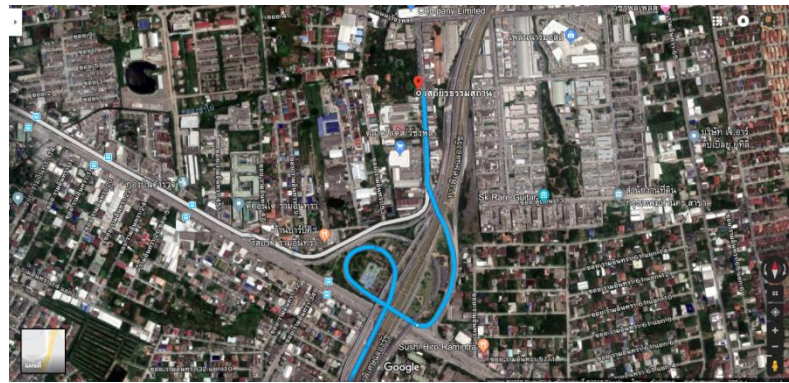
ที่มา www.googlemap.com

การเดินทางเข้าถึงโครงการด้วยยานต์พาหนะส่วนตัว

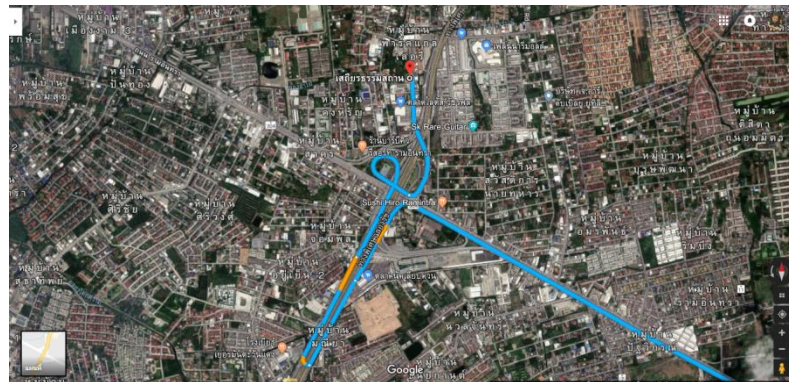
รูปภาพที่ 44 การเข้าถึงโครงการ 1

ที่มา www.googlemap.com

รูปภาพที่ 45 การเข้าถึงโครงการ 2

ที่มา www.googlemap.com

รูปภาพที่ 46 การเข้าถึงโครงการ 3

ที่มา www.googlemap.com

การเดินทางเข้าถึงโครงการด้วยขนส่งสาธารณะ

รูปภาพที่ 47 ประกอบคำอธิบายการเข้าถึงโครงการ

ที่มา www.googlemap.com

การเดินทางเข้าถึงโครงการนี้ค่อนข้างสะดวกเพราะพื้นที่โครงการอยู่ในย่านชุมชน มีทั้งรถขนส่งสาธารณะผ่าน หรือ จะเดินทางด้วยรถส่วนตัวก็สะดวก โครงการอยู่ติดกับถนนใหญ่แต่พื้นที่โครงการในปัจจุบันนั้นไม่มีพื้นที่สำหรับจอดรถภายในโครงการผู้มาใช้งานพื้นที่ส่วนมากจึงเลือกจอดที่ถนนบริเวณหน้าโครงการทำให้เกิดการจราจรติดขัดมากในช่วงเวลาเร่งด่วน ซึ่งผู้ออกแบบต้องวางแผนหาแนวทางในการแก้ไขต่อไปในภาคการออกแบบ

รูปภาพที่ 48 ปัญหาการจอดรถหน้าโครงการ

ที่มา www.googlemap.com

5.งานระบบและวิศวกรรมอาคาร

5.1. ระบบโครงสร้างและเปลือกอาคาร

อาคารโดยทั่วไปภายในโครงการ ได้แก่ ที่พักอาศัย อาคารสำนักงาน และร้านค้า โครงสร้างหลักเสาคานนั้นเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก สร้างได้เรียบง่าย คงทนถาวรและราคาไม่แพง ใช้บล็อกกลมในการระบายอากาศและเป็นการตกแต่งอาคารแบบเรียบง่าย

รูปภาพที่ 49 บล็อกช่องลม

ที่มา dsignsomething.com

ส่วนอาคารประกอบกิจกรรมทางศาสนานั้นเป็นอาคารขนาดใหญ่ ที่ภายในนั้นมีห้องที่เป็นทรงโดมสำหรับการใช้สวดมนต์ภาวนา โดยโครงสร้างเป็นทริส BRACED DOME STRUCTURES

รูปภาพที่ 50 BRACED DOME STRUCTURES

ที่มา engfanatic.tumcivil.com

5.2. ระบบวิศวกรรมอาคาร

5.2.1. ระบบปรับอากาศ

อาคารภายในโครงการ เน้นใช้การระบายอากาศตามธรรมชาติด้วยบล็อกช่องลม ไม่มีการใช้ระบบเครื่องกลระบายอากาศ

5.2.2. ระบบป้องกันอัคคีภัย

อาคารขนาดใหญ่ กำหนดให้ต้องมีระบบป้องกันและบรรเทาอัคคีภัยดังนี้

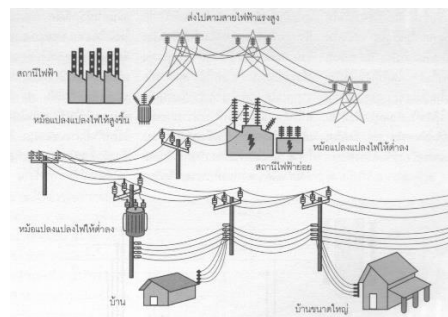
- 1) เครื่องดับเพลิงแบบมือถืออย่างน้อยชั้นละ 1 เครื่อง และเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเครื่องทุกระยะห่าง 45 เมตร
- 2) ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้น อย่างน้อยชั้นละ 1 เครื่อง อาทิ ระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติ เช่น Heat Detector หรือ Smoke Detector ระบบแจ้งเหตุแบบใช้มือ (Manual Station) อุปกรณ์ส่งสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ เช่น Fire Alarm Bell
- 3) ระบบไฟฟ้าสว่างฉุกเฉิน (Emergency Light)
- 4) บ้ายบอกชั้นและป้ายบอกทางหนีไฟที่ประตูหนีไฟทุกชั้น ทุกบาน ทั้งด้านในและด้านนอกของประตูหนีไฟ ด้วยอักษรขนาดไม่น้อยกว่า 15 เซนติเมตร
- 5) ตู้หัวฉีดน้ำดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์ (Fire Hose Cabinet : FHC)
- 6) บันไดหนีไฟอย่างน้อย 2 บันไดมีประตูกันไฟพร้อมอุปกรณ์ปิดประตูอัตโนมัติ
- 7) ติดตั้งแบบแปลนแผนผังของอาคารแต่ละชั้นบริเวณโถงลิฟต์ทุกแห่ง ทุกชั้นของอาคารให้ชัดเจน โดยแสดงตำแหน่งห้องต่าง ๆ ทุกห้อง ตำแหน่งที่ติดอุปกรณ์ดับเพลิง และประตูหรือทางหนีไฟของชั้นนั้น

รูปภาพที่ 51 Fire Pump Systems

5.2.3.ระบบไฟฟ้า ประปา

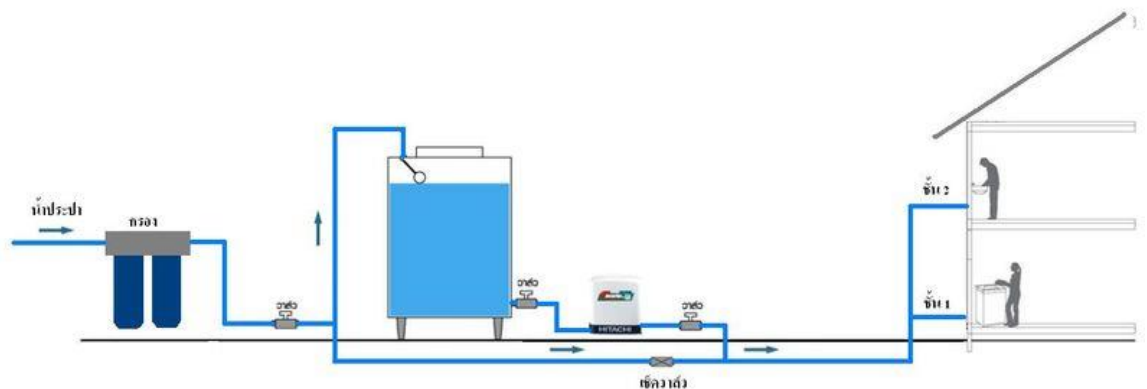
1) ไฟฟ้า ที่เลือกนำมาใช้ในโครงการเป็นไฟฟ้าแบบ ระบบไฟฟ้า 3 เฟส คือ ระบบไฟฟ้าที่มีสายเส้นไฟจำนวน 3 เส้น และสายนิวทรัล 1 เส้น จึงมีสายรวม 4 เส้น ระบบไฟฟ้า 3 เฟส สามารถต่อใช้งานเป็นระบบไฟฟ้า 1 เฟส ได้โดยการต่อจากเฟสใดเฟสหนึ่ง และสายนิวทรัลอีกเส้นหนึ่ง แรงดันไฟฟ้าระหว่างสายเฟสเส้นใดเส้นหนึ่งกับสายนิวทรัลมีค่า 220 โวลท์ และแรงดันไฟฟ้าระหว่างสายเฟสด้วยกันมีค่า 380 โวลท์ ระบบนี้จึงเรียกว่าระบบไฟฟ้า 3 เฟส 4 สาย 220/380 โวลท์ ระบบนี้มีข้อดีคือสามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าได้มากกว่าระบบ 1 เฟส ถึง 3 เท่า จึงเหมาะสมกับสถานที่ที่ต้องการใช้ไฟฟ้ามากๆ เช่น อาคารพาณิชย์ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เป็นต้น

รูปภาพที่ 52 ระบบไฟฟ้า 3 เฟส

ที่มา www.nectec.or.th

2) ประปา เนื่องจากอาคารของเราเป็นอาคารความสูง 2-4 ชั้น ไม่เกิน เรา จึงเลือกระบบการจ่ายน้ำแบบ Up-Feed

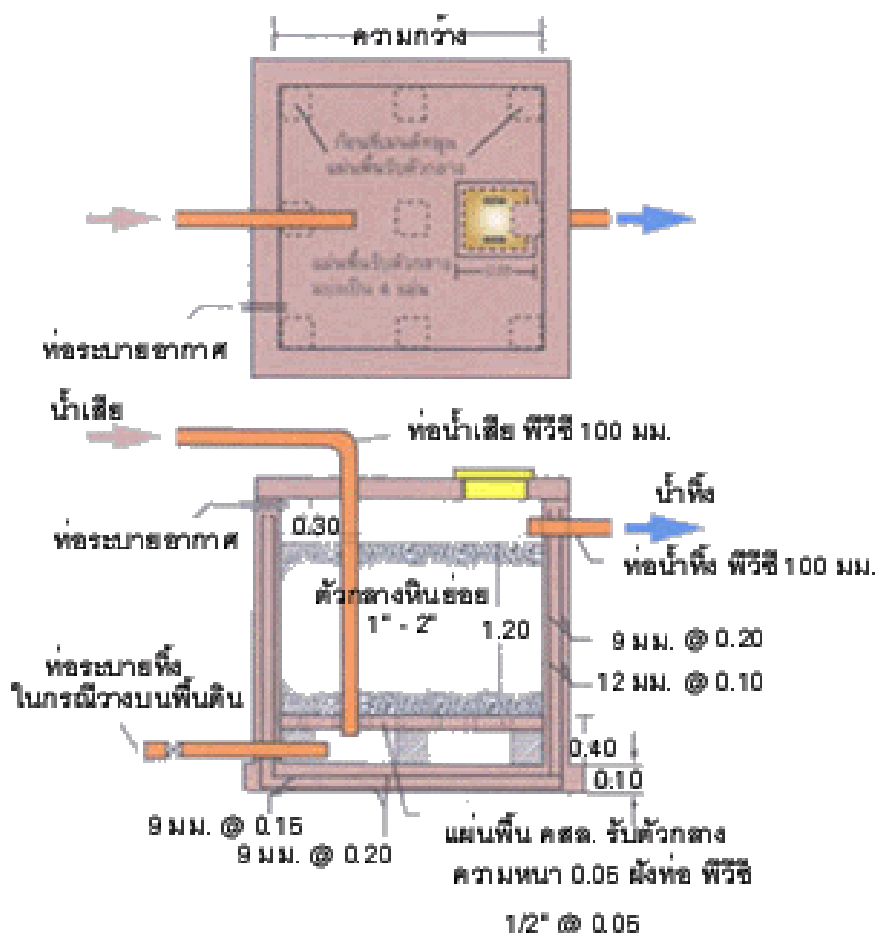
รูปภาพที่ 53 ระบบประปา up-feed

ที่มา <http://www.baanlaesuan.com>

5.2.4.ระบบบำบัดน้ำเสีย

โครงการมีการแบ่งอาคารแยกออกจากกันเป็นส่วนๆ และมีการใช้งานที่ต่างกัน ผู้ศึกษาจึงเลือกแบ่งระบบการบำบัดน้ำเสียออกเป็น 2 แบบดังนี้

1) ระบบบำบัดน้ำเสียแบบติดกับที่ (Onsite Treatment) ใช้สำหรับรับน้ำเสียจากการป้อนผักไขมันของโรงอาหาร น้ำทิ้งจากอ่างล้างมือ และน้ำบำบัดแล้วต่างๆจากในโครงการ

รูปภาพที่ 54 ระบบบำบัดน้ำเสียแบบติดกับที่

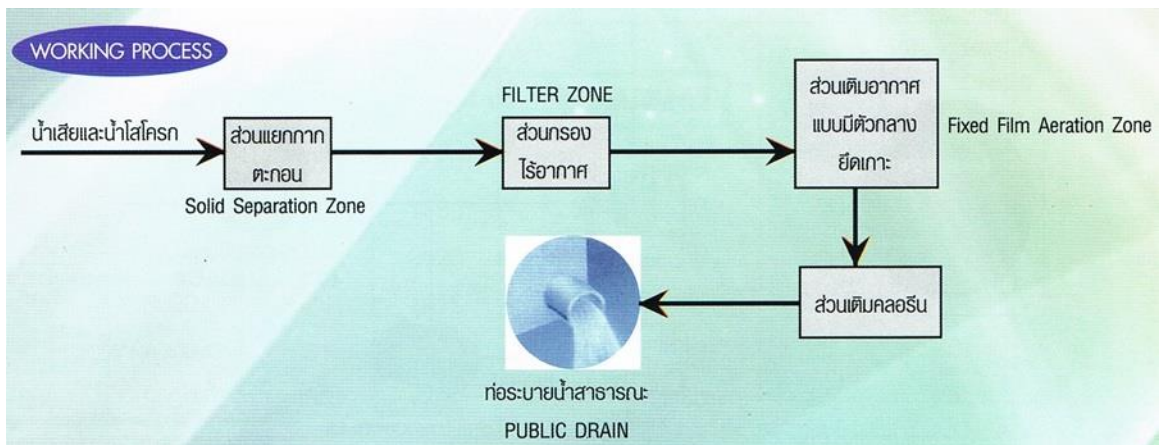
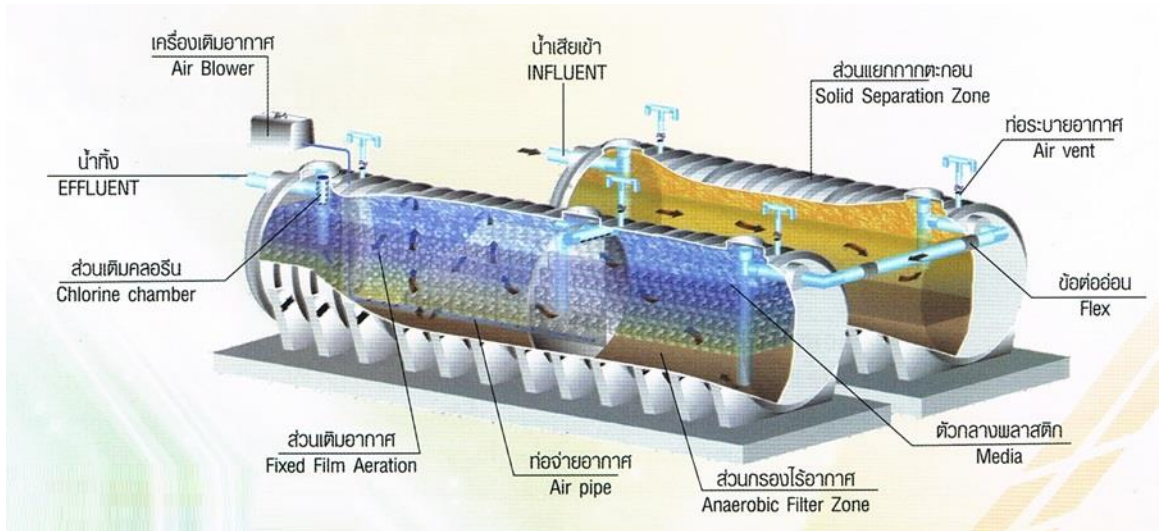
ที่มา www.novabizz.com/CDC/System/Onsite_Treatment.htm

2) ระบบถังบำบัด ระบบบำบัดน้ำเสียที่ถูกออกแบบให้เหมาะสมกับการบำบัดน้ำเสียชุมชนโดยเฉพาะ เพื่อให้ได้น้ำทิ้งตามมาตรฐานน้ำทิ้งชุมชนระดับ ก ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยการเลือกใช้กรรมวิธีการบำบัด และเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ง่ายต่อการควบคุมรักษา และประหยัดพลังงาน จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับอาคารสาธารณะขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ทั่วไปอาศัยกระบวนการบำบัดทางเคมีด้วยกระบวนการบำบัด 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อลดมลสารแขวนลอย ตะกอนหนัก และตะกอนเบาที่ปะปนมากับน้ำเสีย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นกระบวนการบำบัดแบบกรองไร้อากาศซึ่งมีตัวกลางพลาสติกในส่วนนี้ทำหน้าที่ดักมวลจุลชีพไว้ในถัง ให้นานที่สุดเพื่อการย่อยสลายอินทรีย์สารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นกระบวนการย่อยสลายแบบใช้อากาศที่มีจุลทรีย์เกาะติดบนตัวกลางแขวนลอยใน ส่วนเติมอากาศ (Fixed Film Aeration) น้ำเสียยังสัมผัสกับจุลินทรีย์ที่ผิวตัวกลางนานเท่าไรหรือน้ำทิ้งก็จะมีคุณภาพดีมากขึ้นเท่านั้นและเพื่อความมั่นใจก่อนระบายทิ้งลง แหล่งน้ำสาธารณะน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้ว จะไหลผ่านส่วนเติมคลอรีนเพื่อฆ่าเชื้อ

รูปภาพที่ 55 ถังบำบัดน้ำเสีย

ที่มา <http://www.kittitanknum.com/ถังบำบัดน้ำเสีย-bio-compact-bio-series-abc/>

6.การออกแบบร่าง (Schematic Design)

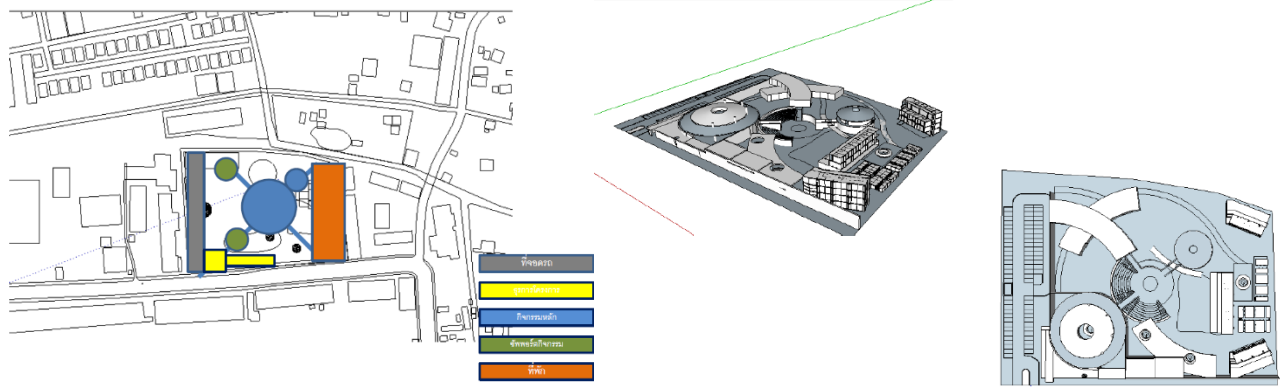
มีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

6.1 การออกแบบร่างทางเลือก (Schematic Design Selection)

6.1.1 ครั้งที่ 1 การสรุปข้อมูลโครงการและปัญหาที่ได้ศึกษาทั้งหมด มาใช้ประกอบการวิเคราะห์และการออกแบบโครงการ

โครงการออกแบบสถานปฏิบัติธรรมโดยอาศัยหลักการมรณานุสติ เป็นโครงการที่แตกต่างจากสถานปฏิบัติธรรมทั่วไปที่คนส่วนใหญ่คุ้นเคย ในสถานที่แห่งนี้ผู้ออกแบบตั้งใจมุ่งเน้นให้คนที่เข้ามาในโครงการได้รับประสบการณ์ที่ก้ำกึ่งระหว่างสถานะอารมณ์ของความกลัวความตายและตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ชีวิตโดยไม่ประมาท ซึ่งสถานที่ที่เลือกให้เป็นที่ตั้งนี้ จะสอดคล้องกับการสร้างความคิดนั้นขึ้นมาในโครงการ ซึ่งจะสนับสนุนให้พื้นที่การออกแบบมีความศักดิ์สิทธิ์และเกิดความตระหนักคิดได้ง่ายขึ้น

6.1.1 ครั้งที่ 2

รูปภาพที่ 56 การตรวจแบบร่าง 2

ที่มา (ปรารภนา ทับทิม,2561)

6.1.1 ครั้งที่ 3

ภาพรวมโครงการ

ธรรมาสาลา

ธรรมาสาลา

โซนที่พัก

ที่พัก

ส่วนพักผ่อน

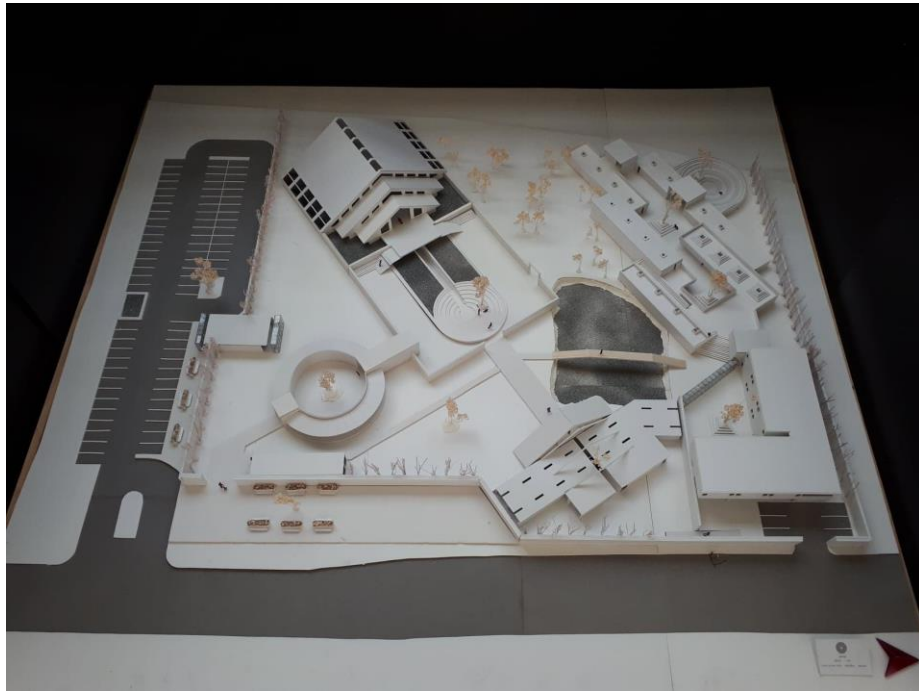
พักผ่อน

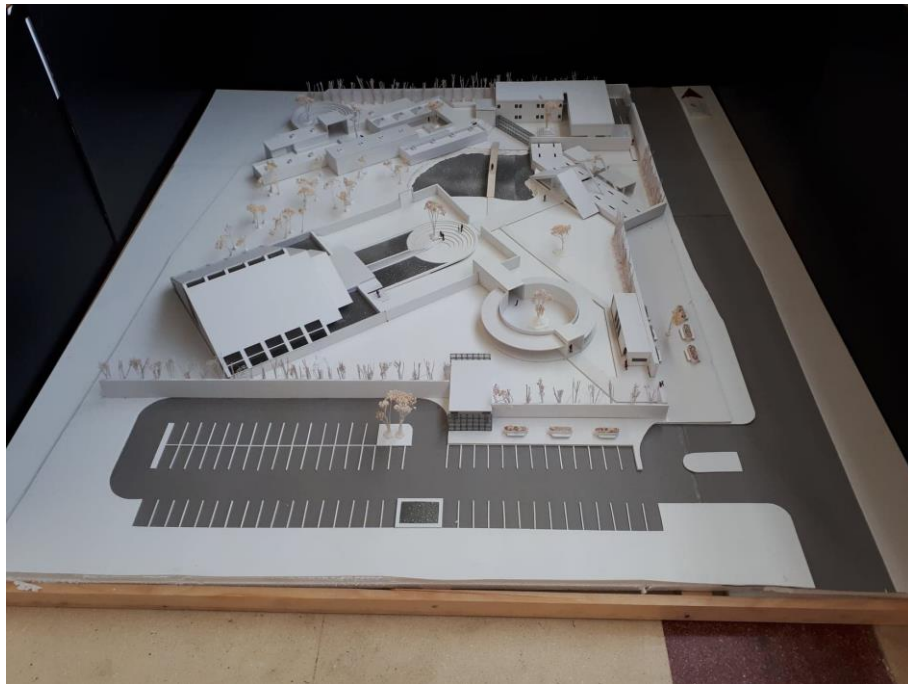
รูปภาพที่ 57 การตรวจแบบร่าง 3

ทีมา (ปรารถนา ทับทิม,2561)

7. การแสดงแบบสถาปัตยกรรม (Architectural Presentation)

รูปภาพที่ 58 ฟุ่่นจำลอง 1

รูปภาพที่ 59 ฟุ่่นจำลอง 2

รูปภาพที่ 60 หุ่นจำลอง 3

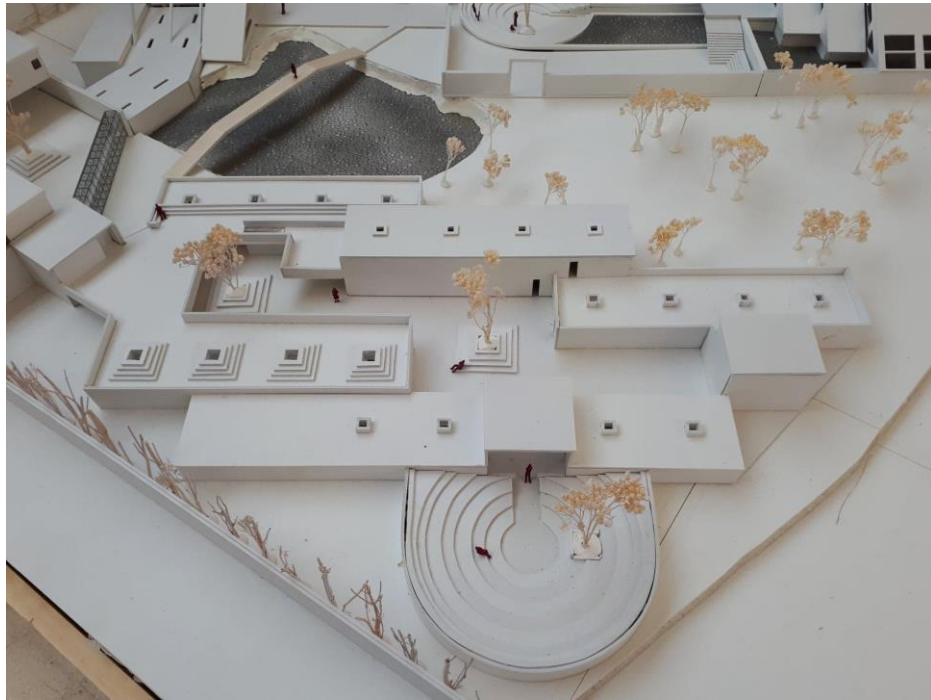
รูปภาพที่ 61 หุ่นจำลอง 4

รูปภาพที่ 62 หุ่นจำลอง 5,6

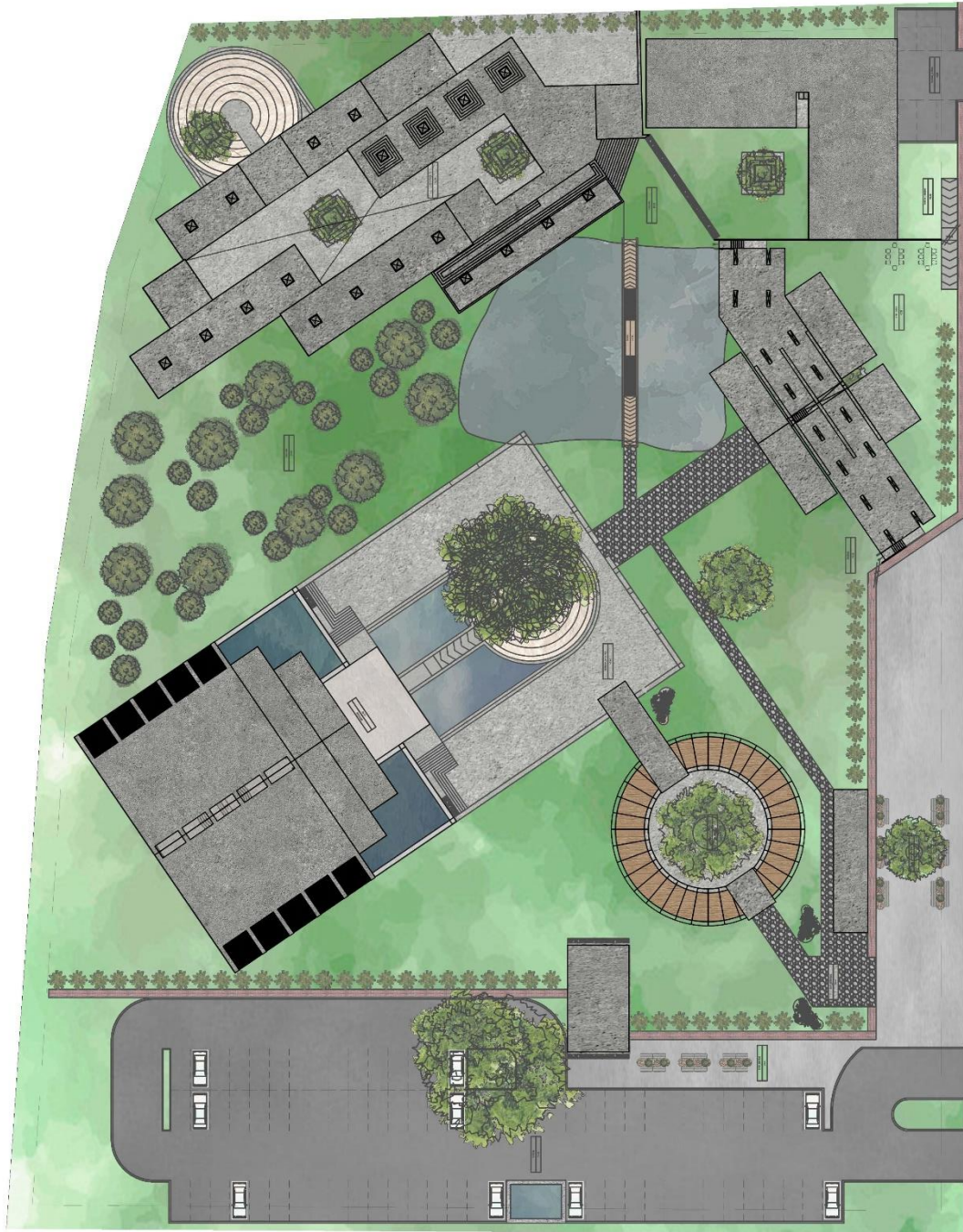
รูปภาพที่ 63 หุ่นจำลอง 7

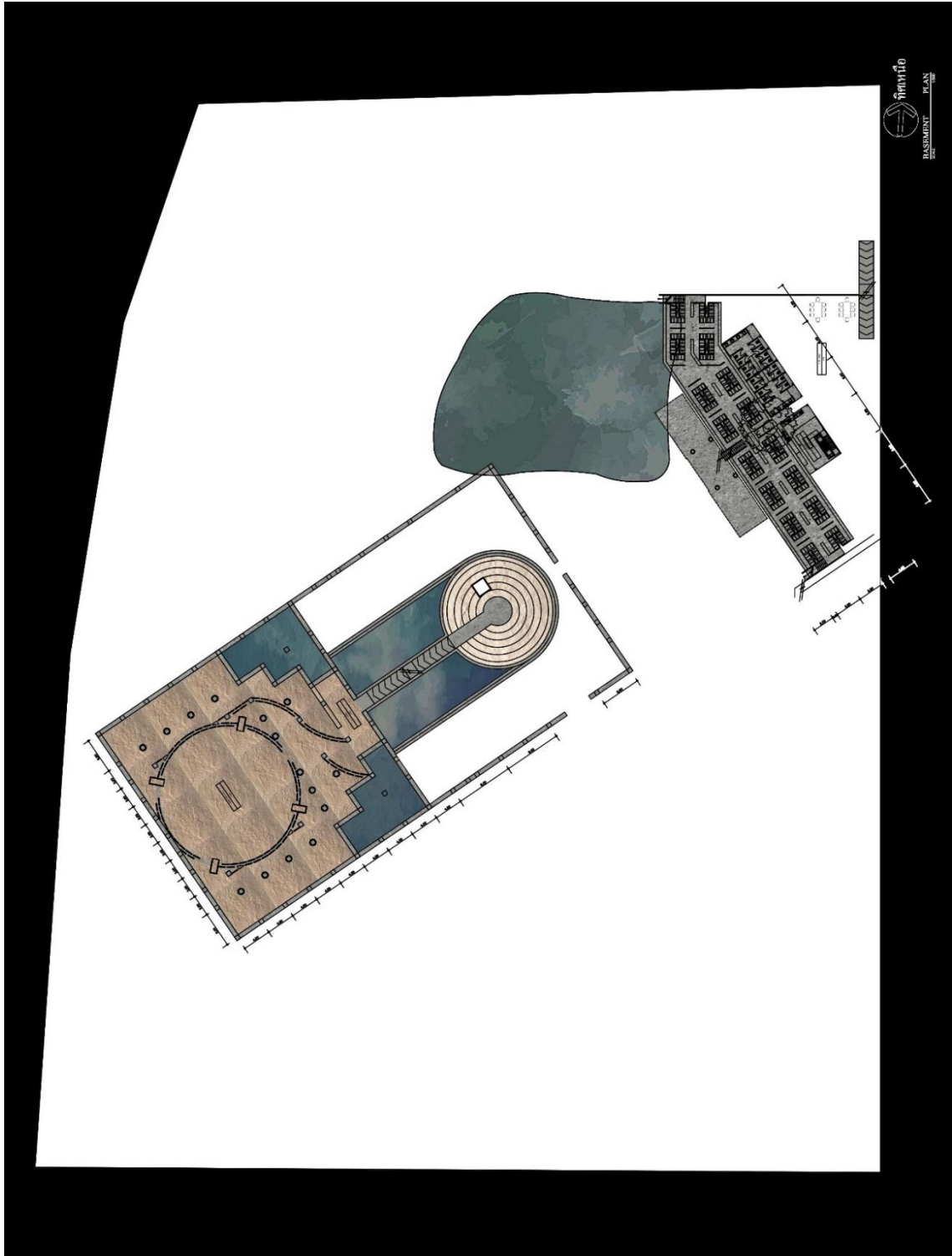
รูปภาพที่ 64 หุ่นจำลอง 8

รูปภาพที่ 65 หุ่นจำลอง 9

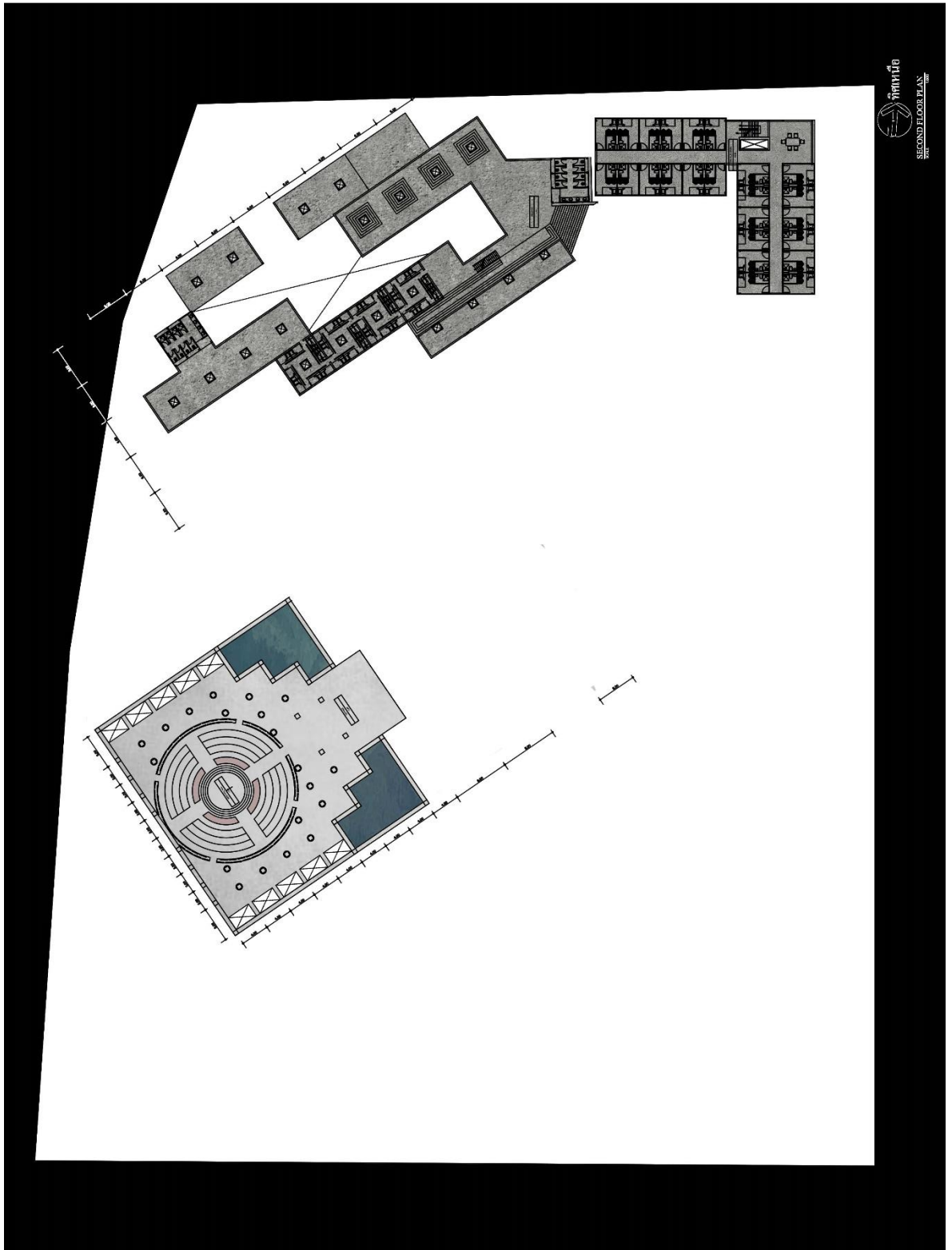
รูปภาพที่ 66 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 1 lay out

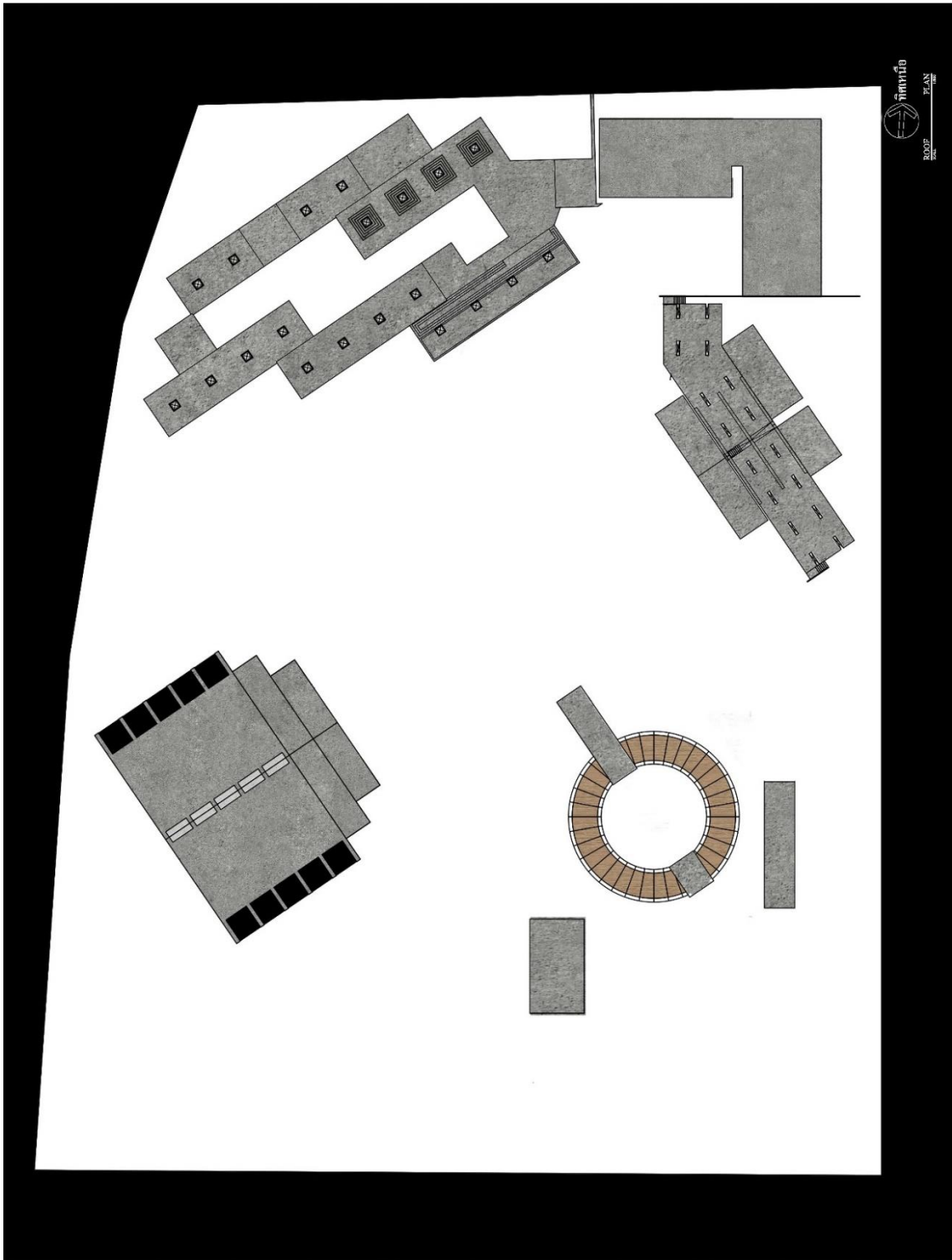
รูปภาพที่ 67 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 2 ชั้นใต้ดิน

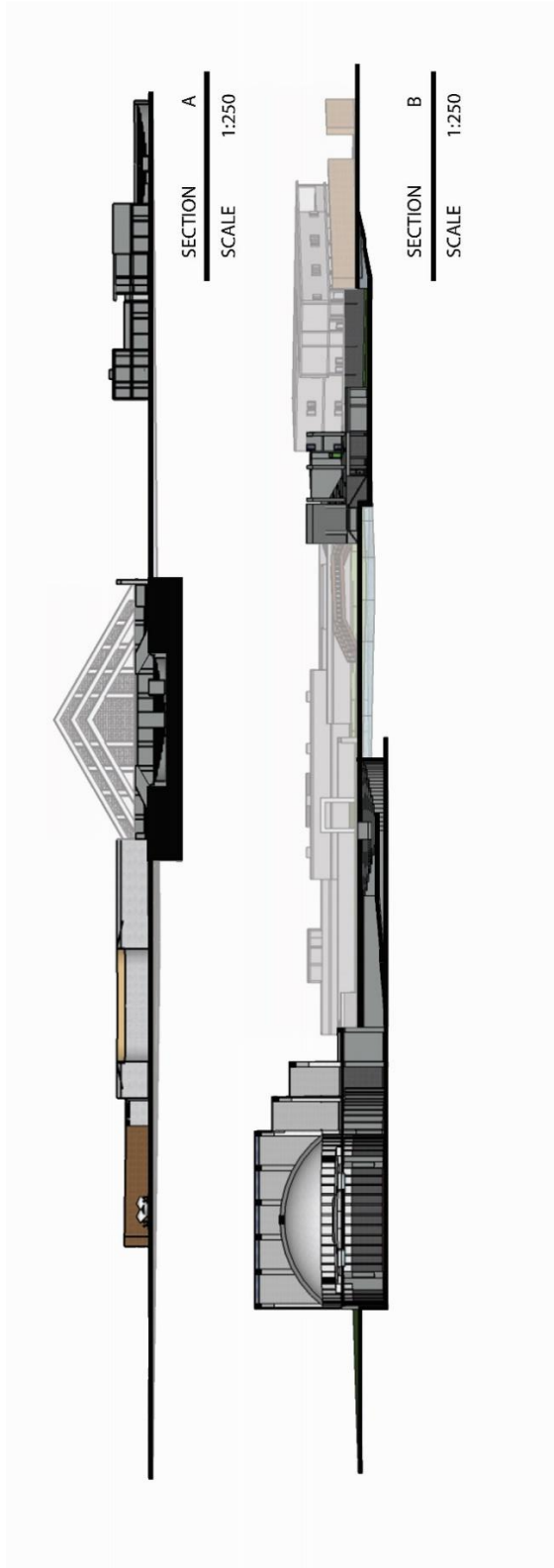
รูปภาพที่ 68 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 3 แพลนชั้น 1

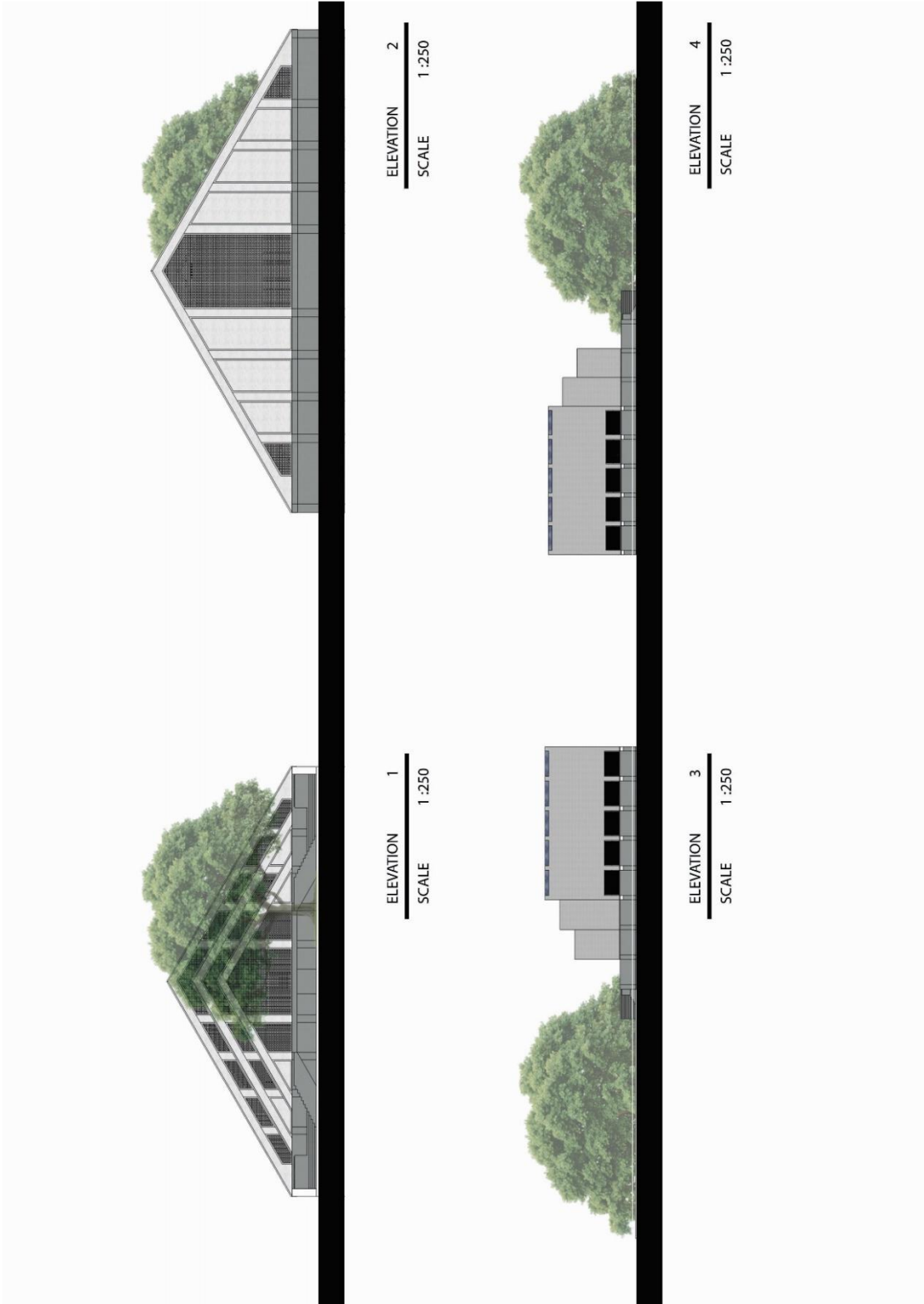
รูปภาพที่ 69 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 4 แปลนชั้น 2

รูปภาพที่ 70 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 5 แปลนหลังคา

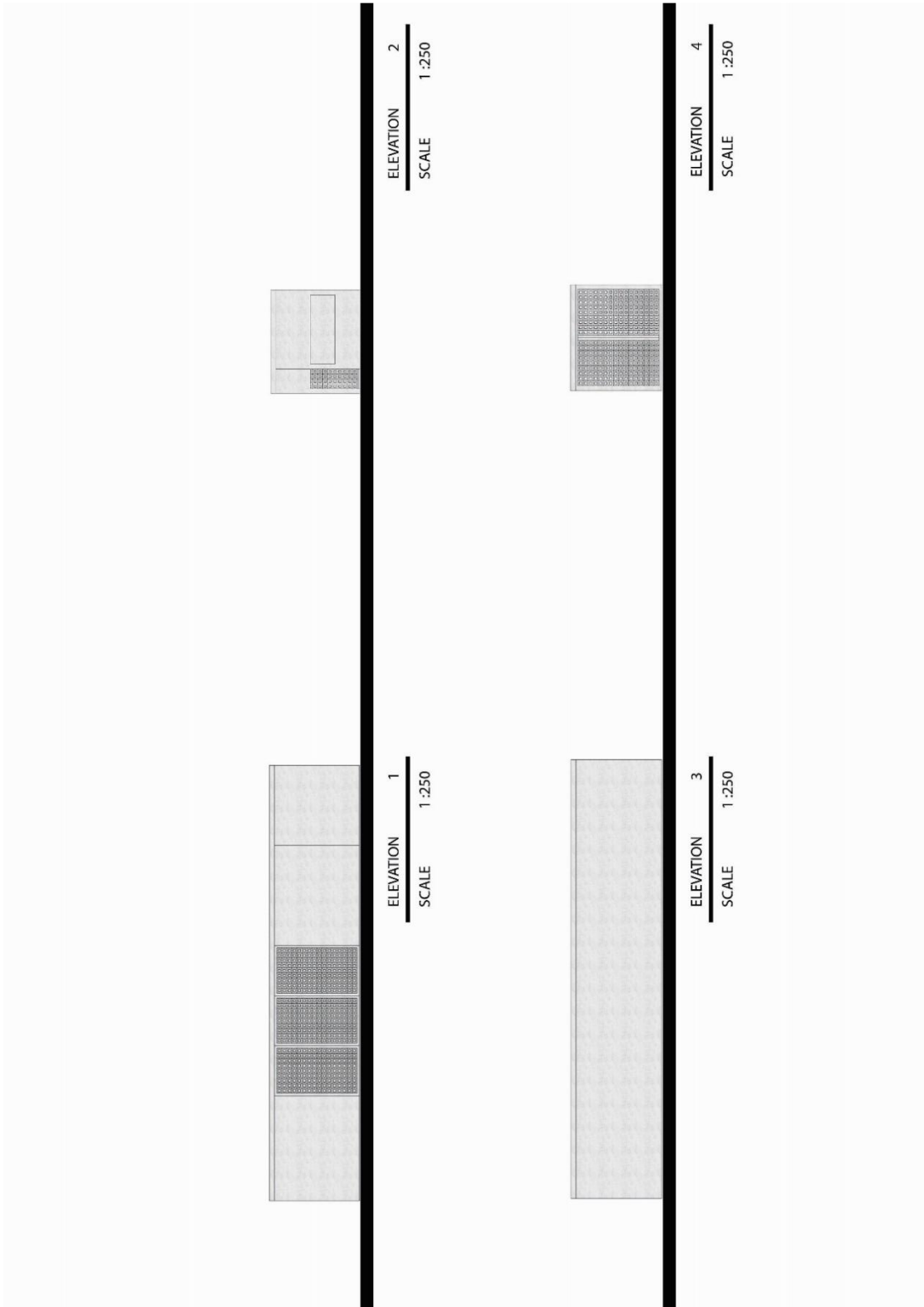
รูปภาพที่ 71 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 6 รูปตัด

รูปภาพที่ 72 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 7 รูปด้านอาคาร ทำกิจกรรมการภาวนา

รูปภาพที่ 73 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 8 รูปด้านอาคาร ชายของทีระลิก

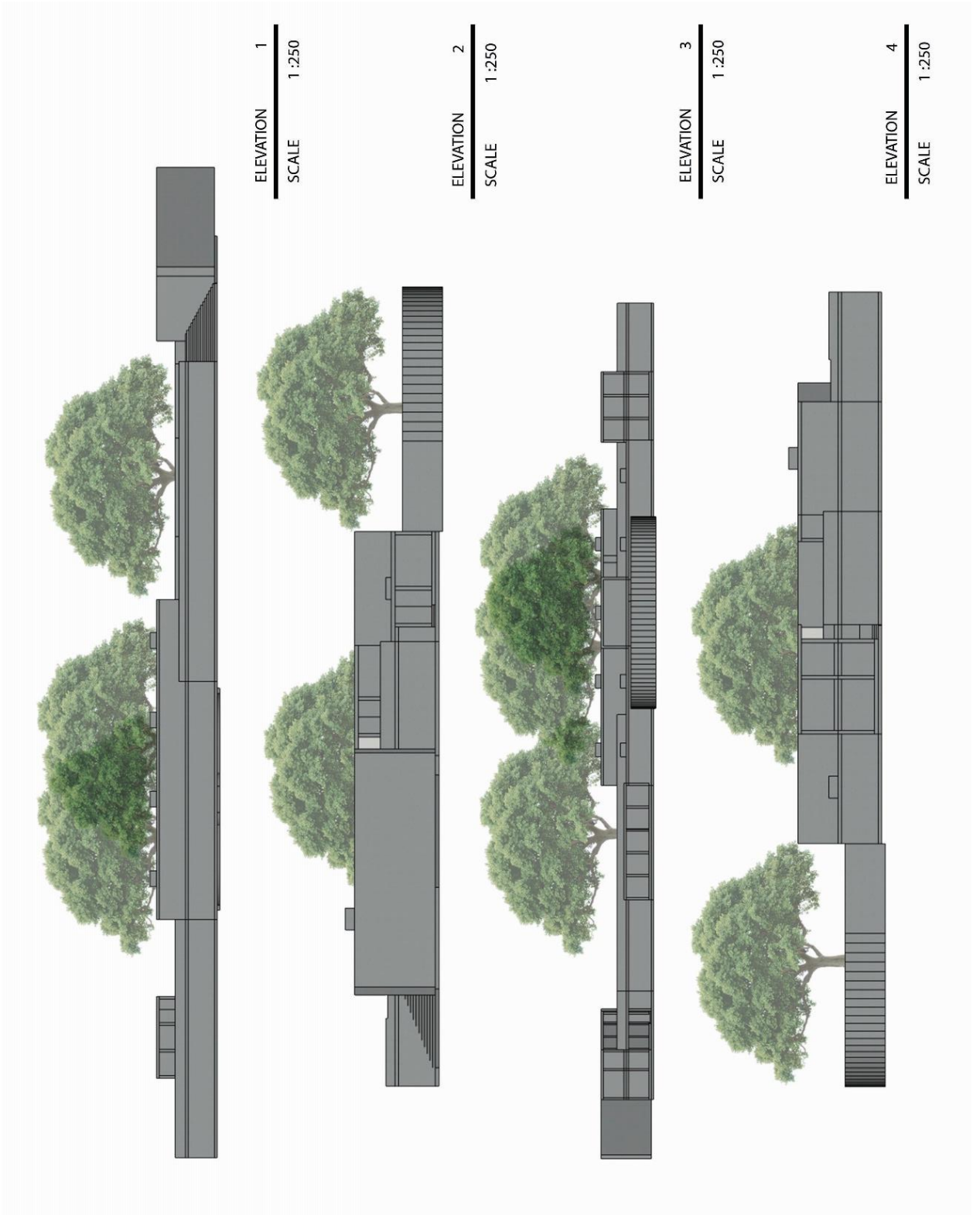
รูปภาพที่ 74 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 9 รูปด้านอาคารสำนักงาน และประชาสัมพันธ์

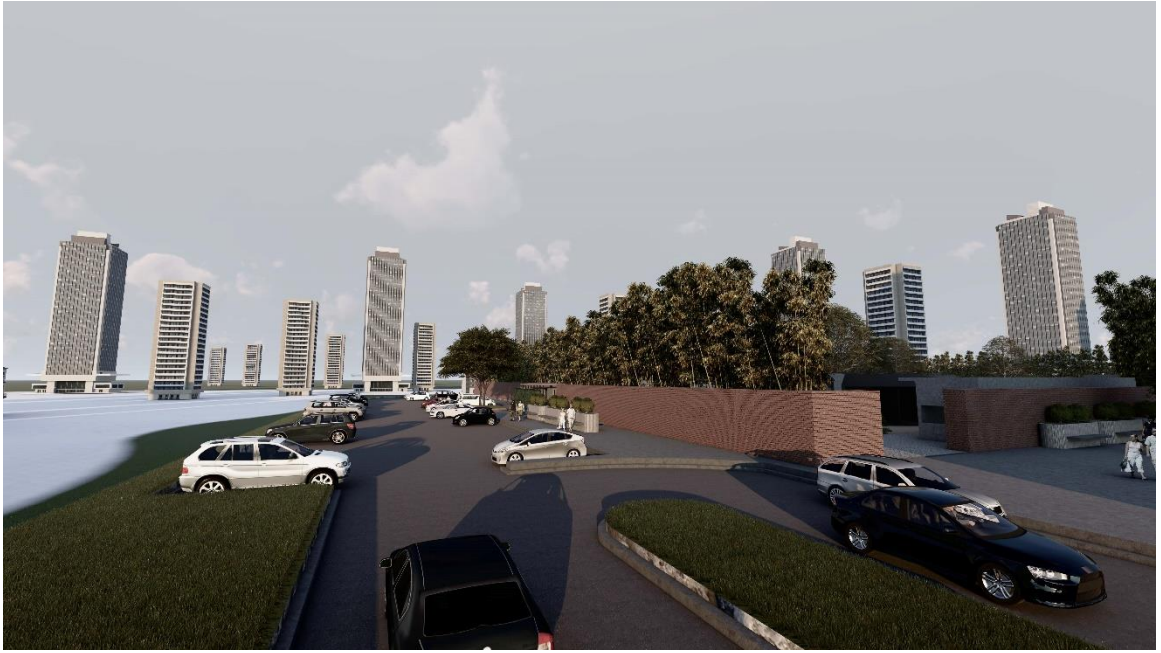
รูปภาพที่ 75 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 10รูปด้านอาคาร โรงอาหาร

รูปภาพที่ 76 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 11 รูปด้านอาคาร ที่พักเจ้าหน้าที่

รูปภาพที่ 77 แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม 12 รูปด้านอาคาร ที่พักผู้เข้าอบรม

รูปภาพที่ 78 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 1

รูปภาพที่ 79 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 2

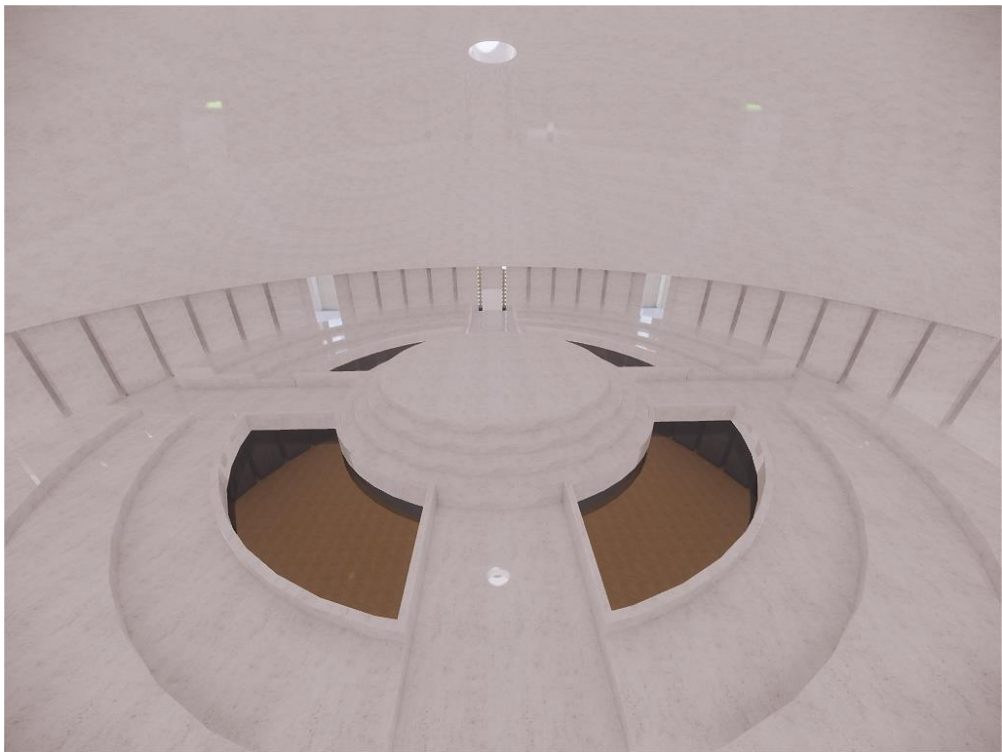
รูปภาพที่ 80 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 3

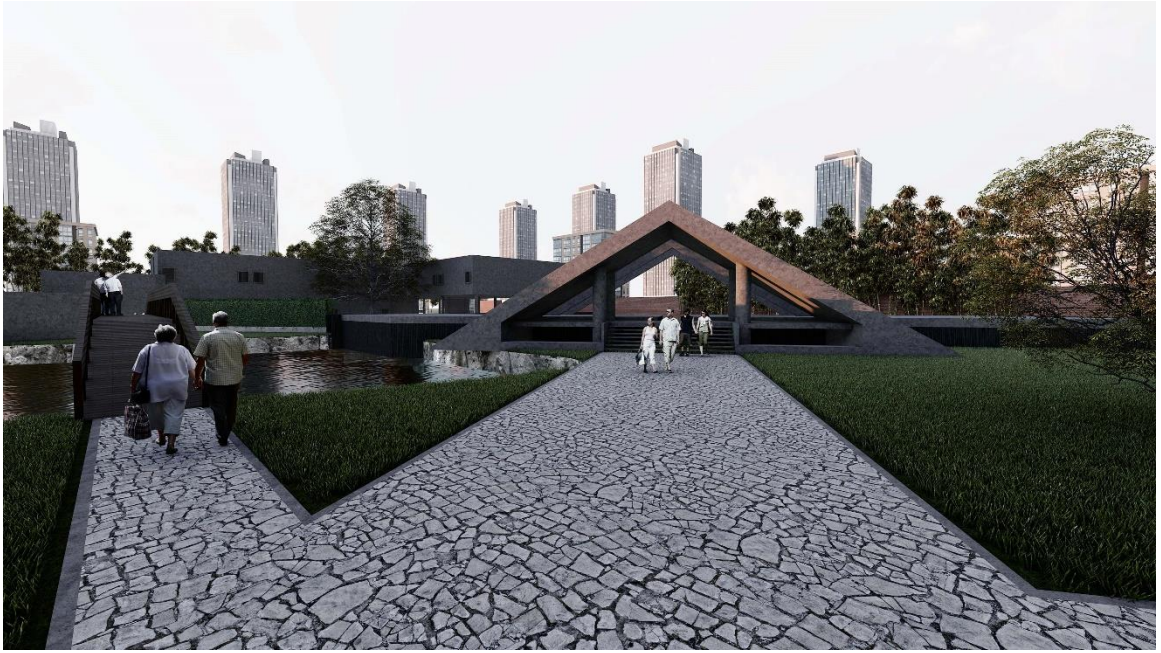
รูปภาพที่ 81 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 4

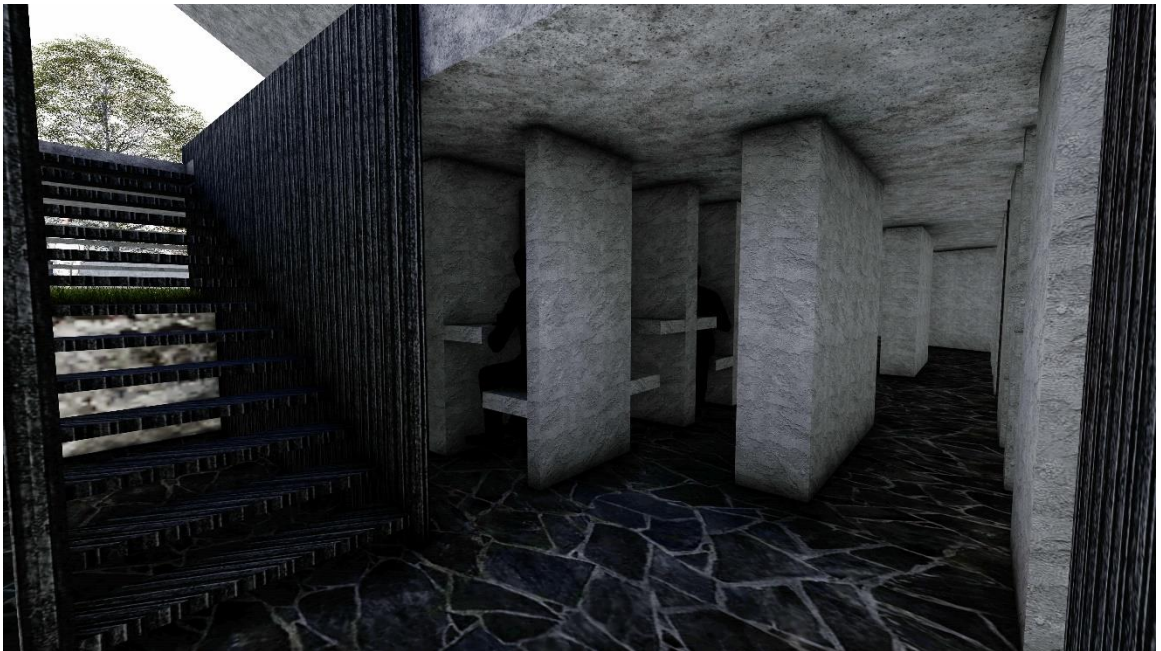
รูปภาพที่ 82 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 5

รูปภาพที่ 83 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 6

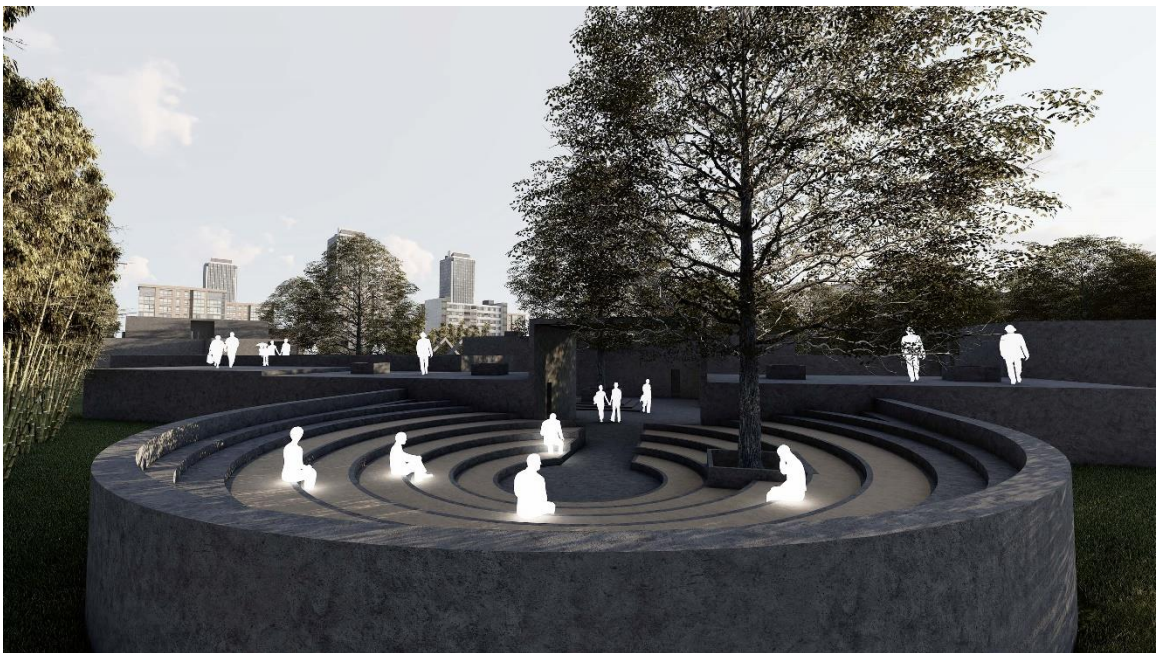
รูปภาพที่ 84 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 7

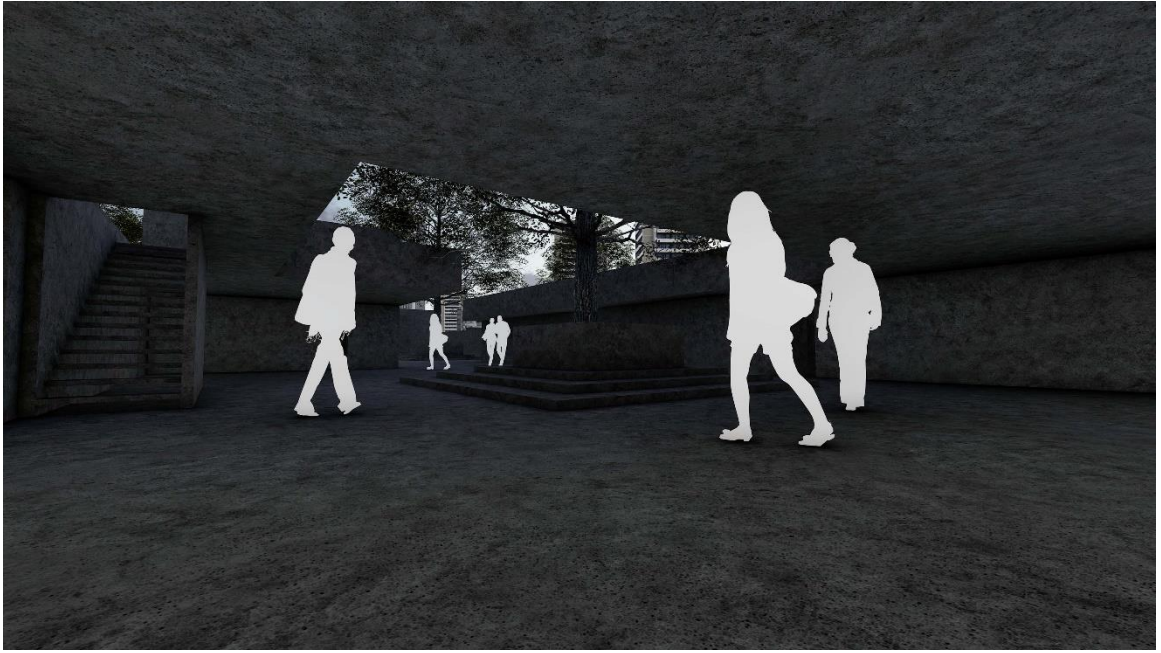
รูปภาพที่ 85 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 8

รูปภาพที่ 86 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 9

รูปภาพที่ 87 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 10

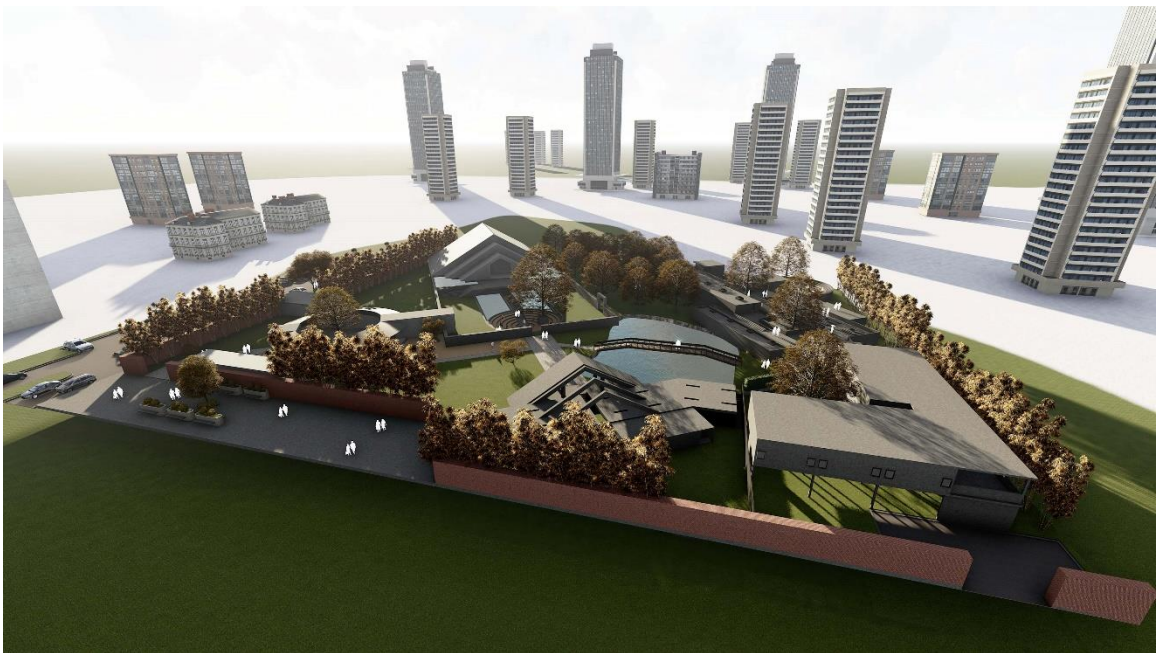
รูปภาพที่ 88 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 11

รูปภาพที่ 89 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 12

รูปภาพที่ 90 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 13

รูปภาพที่ 91 ภาพจำลองแสดงทัศนียภาพโครงการ 14

บทที่ 5

สรุปผลการประยุกต์ใช้ในการออกแบบ (Conclusions)

1. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับหลักการมรณานุสสติ อันเป็นข้อมูลภาคเนื้อหาและนำมาเชื่อมโยงมาสู่การออกแบบสถาปัตยกรรมอันเป็นรูปธรรมจับต้องได้ ข้าพเจ้าเล็งเห็นว่าจุดสำคัญนั้นอยู่ที่การออกแบบให้ผู้ใช้สอยอาคารได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกปลง และปล่อยวาง ทำจิตใจให้ปลอดโปร่งว่างเปล่าและเกิดความศกดิ์สิทธิ์ในสถานที่ แม้ว่าโครงการจะไม่ใช้สถานที่ทางศาสนาอย่างเช่นวัดโดยตรง แต่การทำให้เกิดประสบการณ์แบบเดียวกันก็จะต้องใช้องค์ประกอบที่คล้ายคลึงกันอย่างเช่นการออกแบบส่วนของการประกอบกิจกรรมทางศาสนพิธีที่ใหญ่โต สะกดผู้ใช้สอยอาคาร เช่นกัน

2. การนำไปประยุกต์สำหรับภาคออกแบบ

เมื่อได้รูปแบบของการออกแบบพื้นที่ใช้สอยจากการศึกษาทดลองเกี่ยวกับ ระบาย แสง และวัสดุแล้ว นำมารวมประกอบกับการศึกษาอาคารกรณีศึกษาและการศึกษาพื้นที่กับทรัพยากรเดิมของโครงการที่นำมาออกแบบ จึงนำมาประยุกต์โดยการวางโซนนิ่งของอาคารใหม่มีการจัดวางแกนให้เรียบง่ายเป็นระเบียบ แสดงความยิ่งใหญ่ของอาคารหลักของโครงการให้เห็นได้อย่างเด่นชัดโดยใช้การออกแบบสถาปัตยกรรมเป็นตัวบอกเล่าลำดับความสำคัญหรือบอกการใช้งานด้วยตัวมันเอง

3. ข้อเสนอแนะ จากคณะกรรมการ

การออกแบบการวางตำแหน่งของอาคารพักอาศัยของเจ้าหน้าที่ในโครงการควรแยกออกแบบจากที่พักของผู้ปฏิบัติธรรม โดยให้นำมาสร้างตรงบริเวณลานจอดรถที่มีการกินพื้นที่การใช้งานไปถึง 1 ใน 4 ของพื้นที่ออกแบบ และถูกใช้งานเพียงเพื่อจอดรถอย่างเดียว จะได้ประโยชน์ในการบังแสงแดดให้แก่รถของผู้มาใช้งานสถานที่ด้วย และแลกเปลี่ยนตำแหน่งของการวางอาคารโรงอาหารกับทางเข้าหลักของโครงการเพื่อเน้นแนวคิดของการวางแนวแกนการออกแบบที่ดูชัดเจนลงตัวกว่า

บรรณานุกรม

- UIBLOGAZINER. (26 มิถุนายน 2651). ทฤษฎีเกสทอลท์สำหรับงานออกแบบ UI (*Gestalt Theory for UI Design*). เข้าถึงได้จาก uiblogazine: <http://www.uiblogazine.com/ui-theory/gestalt-for-uid>
- ทิพย์สุดา ปทุมานนท์. (2553). จิตวิทยาสถาปัตยกรรม มนุษย์ปฏิสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: บริษัทลายเส้นพับลิชชิง จำกัด.
- บัณฑิต จุลาสัย. (2535). จุด เส้น ระนาบ ในงานออกแบบสถาปัตยกรรม. กรุงเทพฯ: อาร์ตแอนด์ อาร์คิเทคเจอร์พับลิเคชั่นส์.
- พระเทพวิสุทธิเมธี(ปัญญานันทภิกขุ). (ม.ป.ป.). ความตายที่ท่านยังไม่รู้. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2548). พุทธทาสธรรม. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- พระธรรมธีรราชมหารมณี (โชดก ญาณสิริป.ธ. ๙). (2548). วิปัสสนากรรมฐาน ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: กุฎมอรัณิง.
- พระสุพรหมยานเถระ (ครูบาพรหมมา พรหมจุกโก). (2527). เราจะเข้าถึงธรรมะได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์จำกัด.
- สถาบันอาศรมศิลป์. (30 มิถุนายน 2561). หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ (สวนโมกข์ กรุงเทพฯ). เข้าถึงได้จาก สถาบันอาศรมศิลป์: <http://www.arsomsilp.ac.th/bia/>

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุล นางสาว ปรรารถนา ทับทิม

วัน เดือน ปีเกิด 26 มิถุนายน 2534

สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2549 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช
บางเขน กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช
บางเขน กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2555 เข้าศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

ที่อยู่หรือสถานที่ติดต่อได้

192 ซอย วัชรพล 1/1 ถนน สุขุมวิท 5 แขวง ท่าแร้ง เขต บางเขน กรุงเทพมหานคร
10220

หมายเลขโทรศัพท์ 085-056-5303

อีเมล thedevilish1991@gmail.com

Facebook Kratae Thapthim